

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΤΟΣ ΜΖ'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 72.18.308

15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1998

ΑΡΙΘ. 18

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, 'Ο ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφότης. — Μητροπ. Σισανίου καὶ Σιατίσσης Ἀντωνίου, Ἡ ἀγάπη τοῦ ἀποστόλου Παύλου διὰ τοὺς Κορινθίους. — Μητροπ. Ζιμπάμπουε Μακαρίου, Ἡ ἰδρυση τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἰωαννουπόλεως καὶ ὁ πρῶτος Μητροπολίτης Ἰσίδωρος 1928-1938. — Πρωτοπρ. Νικολάου Γ. Σκιαδαρέση, Ποιμαντικὴ ἀξιοποίηση τοῦ τουρισμοῦ. — Ἀρχιμ. Μ. Φ., Ἐπισημάνσεις. — Ἀλεξ. Μ. Σταυρόπουλου, Βιοτεχνολογία καὶ Βιοηθική. — Πρεσβυτ. Γερασίμου Ζαμπέλη, Ὁρθοδοξία: τὸ πλήρωμα τῆς ζωῆς. — Κων. Π. Παπαθανασίου, Ἡ ἀκοσμία τοῦ κόσμου. — Νικ. Κ. Δραστέλλα, Ἡ ἱε' Κατήχησις πρὸς φωτιζομένους τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἱεροσολύμων. — Ἀθαν. Ἱ. Ἀναστόπουλου, Γὰ τὸν ἄντρα καὶ τὴ γυναῖκα. — Μ. Μελ., Ἐπικάира.

«ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ»

Δεκαπενθήμερο Περιοδικό

Ἰω. Γενναδίου 14, 115 21 Ἀθήναι
Τηλ. καὶ Fax 7218308

Ἐκδότης - Διευθυντής
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Ὁμότ. Καθηγ. Παν/μίου Ἀθηνῶν

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου
τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας

Προϊστάμενος
Σωκρ. Μαυρογόνατος. Τηλ. 72.10.734.

Ὁ ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφότης

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Σὲ μιὰ ἐποχή, κατὰ τὴν ὁποία ὁ χριστιανικὸς κόσμος ἐτοιμάζεται νὰ ἐορτάσῃ τὴ συμπλήρωσι 2000 ἐτῶν ἀπὸ τὴ γέννησι τοῦ Σωτῆρος καὶ νὰ ἐπισημάνῃ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι συνετέλεσαν στὴ στερέωσι καὶ ἐξάπλωσι τοῦ Χριστιανισμοῦ, πρέπει ἰδιαίτερως νὰ προβάλωμε, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὴν προσωπικότητα τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου, τοῦ ὁποίου τὴ μνήμη ἐορτάζει ἡ Ἐκκλησία μας τὴν 23ῃ Ὀκτωβρίου. Γὰ τὸν ἅγιο Ἰάκωβο λέγει χαρακτηριστικῶς ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὅτι ὑπῆρξεν «ἀνὴρ μέγας καὶ θαυμαστός». Ἀλλὰ σὲ τί συνίσταται τὸ μεγαλεῖο καὶ τὸ ἀξιοθαύμαστο τῆς ζωῆς του καὶ τῆς προσφορᾶς του στὴν ὑπόθεσι τοῦ Χριστιανισμοῦ; Δειγματοληπτικῶς καὶ εὐσυνόπτως θὰ ἀναφέρωμε κατωτέρω τὰ ἐξῆς κύρια χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς προσωπογραφίας του:

1) Ὁ ἅγιος Ἰάκωβος εἶχε τὴν εὐλογία νὰ εἶναι κατὰ σάρκα συγγενὴς τοῦ Κυρίου. Ἀνῆκε στὴν ομάδα τῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, πού στὴν Κ.Δ. ἀναφέρονται ὡς «ἀδελφοί» καὶ «ἀδελφές» τοῦ Ἰησοῦ. Στους «ἀδελφούς», ἐκτὸς τοῦ Ἰακώβου, ἀνῆκαν καὶ οἱ Ἰωσὴς ἡ Ἰωσήφ, ὁ Σίμων καὶ ὁ Ἰούδας (Ματθ. ιγ' 55· Μάρκ. γ' 21). Ἀλλὰ ποία ἦταν ἀκριβῶς ἡ συγγένειά τους πρὸς τὸν Κύριο; Ἡ ἀπάντησις εἶναι ἐρμηνευτικὸν πρόβλημα (βλ. Μάρκου Σιώτου, Τὸ πρόβλημα τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἰησοῦ, Ἀθήναι, 1950). Ἐπειδὴ ὅμως εἶναι ἱστορικῶς μαρτυρημένο, ὅτι ἡ ἀποδοχὴ τοῦ ἀειπαρθένου τῆς Παναγίας μαρτυρεῖται πολὺ ἐνωρὶς σὲ ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποία γινόταν λόγος περὶ τῶν «ἀδελφῶν» τοῦ Κυρίου, ὀδηγοῦμεθα στὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία γνώριζε ὅτι τ' ἀδέλφια αὐτὰ δὲν εἶχαν ὡς μητέρα τὴν ἀειπάρθενον Μητέρα τοῦ Λυτρωτοῦ. Ἦσαν, εἴτε ξαδέλφια τοῦ Ἰησοῦ, πού χαρακτηρίζονταν ὡς ἀδέλφια μὲ εὐρύτερη ἔννοια, ὅπως δέχονταν οἱ Χρυσόστομος, Θεοδώρητος, Αὐγουστίνος, Κασσιόδωρος κ.ἄ. καὶ ὅπως πιστεύουν σήμερα οἱ πλείστοι τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, εἴτε — κατὰ τὴν παράδοσι, πού μεταδόθηκε στὴν Ἀνατολὴ ἀπὸ τὸ «Πρωτευαγγέλιον τοῦ Ἰακώβου» καὶ ἐπαναλα-

βάνεται από Ὁρθοδόξους ἐρμηνευτὲς — ἐτεροθαλὴ ἀδελφία τοῦ Κυρίου ὡς παιδιὰ τοῦ Ἰωσήφ ἀπὸ προηγούμενον γάμο του («ἐκ προτέρας γυναικὸς συνωκηκυίας αὐτῷ πρὸ τῆς Μαρίας»).

2) Ἐνῶ στὴν ἀρχὴ ὁ Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφός-θεος δὲν ἔδειχνε κατανόησι στὸ δημόσιο λυτρωτικὸ ἔργο τοῦ Κυρίου καὶ δὲν πίστευε εἰς Αὐτόν, ὅπως δὲν πίστευαν καὶ τὰ ἄλλα «ἀδελφία» (Ἰωάν. ζ' 5) καὶ μάλιστα ἴσως προσπάθησαν νὰ περιορίσουν τὴ δημοσίᾳ δρᾶσι Του (Μάρκ. γ' 21), ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὡς καλοπροαίρετος ἄρχισε νὰ ἐλκύεται καὶ σαγηνεύεται ἀπὸ τὸν Κύριο, ποὺ ἀκτινοβολοῦσε θεῖο μεγαλεῖο, καὶ στὸ τέλος, ὅταν μάλιστα ὁ ἐκ τοῦ τάφου Ἀναστὰς Κύριος ἐμφανίσθηκε καὶ εἰς αὐτὸν (Α' Κορ. ιε' 7), πίστευσε ὁλόψυχα καὶ ἀσφαλῶς θὰ ψέλλισε μαζί μὲ τὸν Ἀπόστολο Θωμᾶ: «Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου» (Ἰωάν. κ' 29). Ὁ Ἰάκωβος καὶ τ' ἀδελφία του, στὰ ὁποῖα ἔγινε παρομοία ἐσωτερικὴ μεταμόρφωσις, ἀναδείχθηκαν ζωντανὰ μέλη τοῦ πρώτου πυρῆνος τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων (Πράξ. α' 14).

3) Ὁ ἅγιος Ἰάκωβος διακρίθηκε ὡς γνήσιος Ἰουδαῖος, ποὺ ἀπέκτησε τὴ βεβαιότητα ὅτι ὁ κατὰ σάρκα συγγενὴς τοῦ Ἰησοῦς ἦταν ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας, ὁ Χριστός, ὁ Λυτρωτής, ὁ Ἕνας, στὸ πρόσωπο τοῦ Ὁποίου ἐκπληρώθηκαν ὅλες οἱ ἐπαγγελίες καὶ προφητεῖες τῆς θεόπνευστης Παλαιᾶς Διαθήκης. Γιὰ τὸν ἅγιο Ἰάκωβο ὁ Χριστιανισμὸς ἦταν ἡ πλήρωσις καὶ ἡ ἐσχάτη τελείωσις τῆς μιᾶς ἀληθινῆς Θρησκείας, τῆς μόνης ἱερᾶς Ἱστορίας τῆς Διαθήκης, ἡ ὁποία συνήφθη μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ λαοῦ Του, ὁ ὁποῖος ἐνσάρκωνε καὶ καθιστοῦσε πλέον ἐκδηλὴ τὴν πανανθρώπινη νοσταλγία καὶ προσδοκία τοῦ Λυτρωτοῦ. Ἡ πίστις τοῦ ἁγίου Ἰακώβου ἐνισχυόταν ἀπὸ τὴ μελέτῃ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ ἰδίως ἀπὸ τὴν ἐμβάθυνσί του στὸ θεόπνευστο κήρυγμα τῶν Προφητῶν, τοὺς ὁποῖους ἀποδεδειγμένως γνῶριζε καὶ χρησιμοποιοῦσε στὸν λόγον του (πρβλ. Πράξ. ιε' 16-17).

4) Ἡ ζωντανὴ Χριστοκεντρικὴ πίστις τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου μετουσιώθηκε σὲ ἔντονη ἀσκητικὴ ζωὴ καὶ σὲ ἐκτενεῖς προσευχές, τὶς ὁποῖες ἔκανε γονατιστός,

πρᾶγμα ποὺ συνετέλεσεν, ὥστε, ὅπως τόνιζε ὁ Ἠγήσιππος (Εὐσεβίου, Ἐκκλ. Ἱστορία II, 23, 4-18), τὰ γόνάτα του νὰ ἔχουν σκληρὰ ἐξογκώματα, ὅπως τὰ γόνάτα τῆς καμήλου. Ἡ ψυχὴ του ἐπυρπολεῖτο ἀπὸ τὴ φλόγα τοῦ ζωηροῦ ποιμαντικοῦ καὶ ἱεραποστολικοῦ τοῦ ἐνδιαφέροντος γιὰ τὴν ἀνάπτυξι καὶ στερέωσι τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων καὶ γιὰ τὴν προώθησι τῆς δράσεως τῶν Ἀποστόλων πρὸς ἐξάπλωσι τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ θεῖος Ἰάκωβος χαρακτηρίσθηκε καὶ ὡς «δίκαιος», διότι ἀγωνιζόταν γιὰ τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη, ὠργάνωσε στὰ Ἱεροσόλυμα ὑποδειγματικὸ διακοινικὸ - κοινωνικὸ ἔργο πρὸς χάριν τῶν πτωχῶν καὶ τῶν πασχόντων καὶ μετέδιδε καὶ στοὺς ἄλλους συνθήματα, ποὺ ἀφύπνιζαν τὰ αἰσθήματα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, φιλαλληλίας καὶ ἀλληλεγγύης, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ περιεχόμενο τῆς «Καθολικῆς Ἐπιστολῆς» του, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ κόσμημα τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ἐμψυχώνεται ἀπὸ τὸ σύνθημα: «Ὡςπερ τὸ σῶμα χωρὶς τοῦ πνεύματος νεκρὸν ἐστίν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστίν» (Ἰακ. β' 26).

5) Ἡ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσα ἐμβάθυνσις τοῦ ἁγίου Ἰακώβου στὸ πνεῦμα τῶν μεγάλων προφητῶν συνετέλεσε στὸ νὰ διευρύνῃ τοὺς πνευματικούς του ὀρίζοντες, στὸ νὰ ἐμπνέεται ἀπὸ γνήσιο οἰκουμενικὸ φρόνημα, στὸ νὰ ἀποβάλλῃ κάθε ἴχνος ἐθνικισμοῦ, σωβινισμοῦ, ρατσισμοῦ καὶ μισαλλοδοξίας καὶ στὸ νὰ πιστεύῃ ὅτι ἡ ἐν Χριστῷ σωτηρία ἀφορᾷ ὅχι μόνον στοὺς ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανούς, ἀλλὰ σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ «πάντα τὰ ἔθνη» (Πράξ. ιε' 17), τὰ ὁποῖα, προσερχόμενα στὸν Χριστό, δὲν εἶναι ὑποχρεωμένα νὰ τηροῦν τὶς διατάξεις τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου (περιτομὴν κ.λπ.).

Σὲ ἐπόμενο ἀρθρο μας θ' ἀναφέρωμε ἀκόμη μερικὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἐμψυχωτοῦ τῆς πρώτης Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων.

ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗΣ ΤΟΙΧΟΥ - 1999

Κυκλοφορεῖ ἤδη ἀπὸ τὶς ἀρχὲς Σεπτεμβρίου ὁ νέος ἡμεροδείκτης τοῖχου, ἔτους 1999, μὲ ἐποικοδομητικὰ κείμενα καὶ πλαίσιο τὸ ὁποῖο ὡραῖζει ἐγχρωμὴ εἰκόνα τῆς Θεοτόκου (13ου αἰ.).

Η ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ*

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Βεβαίως, ὁ Ἀπόστολος δὲν ἀγαπᾷ τοὺς Κορινθίους μετὰ τῆς γλυκύτητος καὶ ἐμπιστοσύνης ἐκείνης, μεθ' ἧς ἀγαπᾷ τοὺς Θεσσαλονικεῖς ἢ τοὺς Φιλιππησίους. Οἱ Κορινθιοὶ ὑπερβαλλόντως ἐπίκραναν τὸν Παῦλον, τούτου δ' ἔνεκα ἀποφεύγει νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν πρὸς αὐτοὺς στοργὴν, καίτοι ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐξακολουθεῖ ὡς στοργικὸς πνευματικὸς πατὴρ νὰ αἰσθάνηται ἀγάπην καὶ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν καθόλου πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν αὐτῶν προαγωγὴν. Αἱ ἀπαξίαι ἐνίων μελῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κορίνθου, οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἴσχυσαν ὅπως μειώσουν τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Παύλου ὑπὲρ τῶν Κορινθίων. Τουναντίον μάλιστα ζωηρότερον καὶ ἐντονώτερον ἐξεδήλωσεν ὁ Ἀπόστολος τὴν πρὸς αὐτοὺς στοργὴν. Ὁ Παῦλος διὰ τοὺς Κορινθίους παραμένει ὁ θεμελιωτὴς τῆς Ἐκκλησίας των, ἀγαπῶν τούτους δι' ὑπερφυσικῆς ἀγάπης. Ἐὰν ὁ Παῦλος ἐπεδείκνυνεν ἀπλῶς ἀνθρωπίνην στοργὴν ὑπὲρ τῶν Κορινθίων, ἀναμφιβόλως θὰ ἀπῆτει παρ' αὐτῶν καὶ ὑλικὴν βοήθειαν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀγαπᾷ τούτους εἰλικρινῶς, προτιμᾷ πρὸς ὀφελὸς των νὰ προκαλέσῃ πρόσκαιρον λύπην, ἣτις ἀσφαλῶς θ' ἀποβῇ ἐπ' ἄκρα ὠφελεία των¹⁷. Ὁ Ἀπόστολος τὰ πάντα μετέρχεται ἀποβλέπων πάντοτε πρὸς τὸ αἰώνιον συμφέρον τῶν Χριστιανῶν. Εἶναι πρόθυμος καὶ τὴν ζωὴν αὐτοῦ νὰ θυσιάσῃ ὑπὲρ τῶν Κορινθίων: «Ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. εἰ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶ, ἥσσον ἀγαπῶμαι»¹⁸. Ὁ Ἀπόστολος εἶναι πρόθυμος ὅπως ὑποβληθῇ εἰς πάντα κόπον καὶ πᾶσαν θυσίαν διὰ τὴν πνευματικὴν ὠφέλειαν τῶν Κορινθίων, οἵτινες οὐδὲ πόρρωθεν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὴν τοιαύτην τοῦ Ἀποστόλου ἀγάπην. Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος σχολιάζων τὸν προειρημένον τοῦ Παύλου στίχον σημειοῖ: «οὐχ ἀπλῶς, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς τῆς φιλοτιμίας, καὶ ἐκ τοῦ ὑστερήματος· τὸ γὰρ ἐκδαπανήσομαι, τοῦτό ἐστιν αἰνιττομένου. Κἂν γὰρ αὐτὴν δέῃ τὴν σάρκα ἀναλῶσαι, οὐ φείσομαι»¹⁹. Ἡ ἀγάπη τοῦ Παύλου πρὸς τοὺς Κορινθίους εἶ-

ναι καθαρὰ, ἰσχυρὰ, ὑπερφυσικῇ. Ἡ θέλησις τοῦ Παύλου σφόδρα ἐπιθυμεῖ τὸ καλῶς νοούμενον συμφέρον τῶν Χριστιανῶν τῆς Κορίνθου, ἢ ἀκριβέστερον εἰπεῖν, ὁ Παῦλος διαδηλοῖ τὴν πρὸς πάντας ἀγάπην αὐτοῦ: «ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν»²⁰.

Ἡ ἀμοιβαίότης τῆς ἀγάπης Παύλου καὶ Κορινθίων

Ὁ Παῦλος ἐν τῇ Β' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῇ 12, 15: «ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. εἰ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶ, ἥσσον ἀγαπῶμαι», ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ πρὸς τοὺς Κορινθίους, ἣτις ἐξικνεῖται μέχρις αὐτοθυσίας. Ὁ στίχος οὗτος εἶναι ἀκριβῶς παράλληλος πρὸς τὸν ὀλίγον ἀνωτέρω παρατιθέμενον τοιοῦτον (Β' Κορινθίους, 11, 11), ἐνθα ὁ Παῦλος, ἐπειδὴ ἐπληροφόρηθη ὅτι οἱ ψευδοδιδάσκαλοι διέβαλλον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διαδίδοντες ὅτι δὲν ἐλάμβανε παρ' αὐτῶν τὰ πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ ἀναγκαῖα, διότι δῆθεν δὲν ἠγάπα τοὺς Κορινθίους, ἐπικαλεῖται Αὐτὸν Τοῦτον τὸν Θεόν ὡς μάρτυρα τῆς ἀνυποκρίτου καὶ ἀληθοῦς ἀγάπης αὐτοῦ: «Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; Ὁ Θεὸς οἶδεν». Οὕτως ὁ Ἀπόστολος ἀφοπλίζει πᾶσαν συκοφαντίαν ἐκ μέρους τῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ εἰς βάρος του περὶ ὑποτιθεμένης δῆθεν ἀφιλοκερδίας καὶ δὴ καὶ μάλιστα περὶ ὑποκρισίας του. Πιστοὶ τινες ἐν τῇ καθόλου διαγωγῇ τοῦ Ἀποστόλου διέκρινον δυσπιστίαν ἢ ψυχρὰν ἀδιαφορίαν. Ὁ Ἀπόστολος εἰς τὰς σκέψεις ταύτας τῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ ἀπαντᾷ εἰλικρινῶς καὶ δι' ἄκρας καλωσύνης: Μὴ φροντίζετε δι' ἐμέ, διότι οὐδέποτε ἠθέλησα ὡς εἰς ἀληθὴς καὶ φιλόστοργος Πατὴρ, ὅστις θησαυρίζει διὰ τὰ τέκνα αὐτοῦ, ἅτινα ἔχουσι μέλλον νὰ διανύσωσιν. Ὁ Ἀπόστολος διδάσκει ὅτι τὰ τέκνα δὲν ὑποχρεοῦνται νὰ θησαυρίζωσι διὰ τοὺς γονεῖς, οἵτινες ὡς διανύοντες ἤδη τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς αὐτῶν, ἔχουσι μᾶλλον ἀνάγκην περιθάψεως, οὐχὶ δὲ καὶ ἀποθεμάτων. Αὕτη εἶναι ἡ τάξις τῆς φύσεως ὡς τονίζει ὁ Ἀπόστολος ἐν Β' Κορινθίους, 12, 14: «...οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς. οὐ γὰρ

* Συνέχεια ἀπὸ τῆ σελ. 260 τοῦ ὑπ' ἀρ. 17 τεύχους.

ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλὰ οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις».

Ὁ Παῦλος διακηρύσσει ἅμα δὲ καὶ γνωστοποιεῖ εἰς τοὺς Κορινθίους ὅτι οὐδόλως ἐπιζητεῖ προσπορισμὸν χρημάτων παρ' αὐτῶν. Ὁ Ἀπόστολος οὐδὲν ἀπολύτως ζητεῖ δι' ἑαυτόν. Ὁ διακαὴς αὐτοῦ πόθος εἶναι νὰ κερδήσῃ τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὸν Χριστόν, διότι ὡς καλὸς ποιμὴν «τίθῃσιν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων»²¹, ἐνῷ ὁ μισθωτὸς τοιοῦτος οὐδεμίαν πρόνοιαν καὶ φροντίδα λαμβάνει διὰ τὴν ψυχικὴν ὠφέλειαν τῶν λογικῶν προβάτων. Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος (354-407) σχολιάζων τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἀποστόλου, ὅστις ἐναγωνίως ἐπιποθεῖ ὅπως ὁδηγήσῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν εὐθειαν ὁδόν, ἥτις ἀσφαλῶς φέρει εἰς τὴν σωτηρίαν, πάνυ εὐστόχως σημειοῖ: «Καὶ ἡ αἰτία σεμνὴ. Οὐ γὰρ εἶπεν, ἐπειδὴ μικρολόγοι, ἐπειδὴ πλῆττεσθε, ἐπειδὴ ἀσθενεῖτε, ἀλλὰ τί;... Μείζονα ἐπιζητῶ, ψυχὰς ἀντὶ χρημάτων, σωτηρίαν ἀντὶ χρυσοῦ»²². Ἐγὼ²³, λέγει ὁ Ἀπόστολος, ἐπιθυμῶ σφόδρα νὰ σᾶς καταστήσω μετόχους ἀρρήτου χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης²⁴, διὰ τοῦτο δίδω ὑμῖν ὅ,τι κατέχω, πρὸς δὲ φθειρομαι διὰ τὴν ὠφέλειαν ὑμῶν²⁵. Ὁ Παῦλος καταναλίσκει καὶ φθείρει ἑαυτόν ἐν τῇ διακονίᾳ τῶν Κορινθίων²⁶, λίαν δὲ προσφυῶς χρησιμοποιεῖ πρὸς δῆλωσιν τοῦτου τοῦ ρήματος ἐκδαπανᾶν.

Πρόκειται ὀλιγώτερον περὶ τῆς στοργῆς ἢ τῆς ἡρωϊκῆς ἀφοσιώσεως, τόσον μᾶλλον ὅσον ὁ λόκληρον τὸ δῶρον τοῦτο δυνατὸν νὰ ἐννοηθῇ κακῶς καὶ ἀνταμειφθῇ ἢ ἀχαριστία. Τῷ ὄντι, ἡ ὁλοσχερὴς αὕτη ἀφοσίωσις οὐδόλως ἀποσκοπεῖ ὅπως ἱκανοποιήσῃ τοὺς πόθους τῶν Κορινθίων. Ὁ Ἀπόστολος οὐδόλως θὰ μεταβάλῃ τὴν ἐπιφύλαξιν καὶ περισκεψὶν αὐτοῦ ἐναντι τῶν Κορινθίων²⁷, ἀλλὰ θὰ παραμείνῃ θαρραλέος καὶ δὲν θὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπερευαίσθησιν, τὴν κενοδοξίαν καὶ διὰ τὴν προκατάληψιν τῶν φυσικώτερον²⁸. Ὁ Ἀπόστολος δὲν ἐπιδιώκει νὰ ἀποσπάσῃ τὴν εὐνοίαν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ κυρίως καὶ κατ' ἐξοχὴν πᾶσαι αἱ ἐνέργειαι αὐτοῦ ἀποβλέπουσι μόνον πρὸς τὸ πνευματικὸν συμφέρον τῶν χριστιανῶν, ἥτοι τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν: «ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν»²⁹, καὶ τὴν γνησίαν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην, ἥτις οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τοὺς λόγους καὶ τὰ ἀπλᾶ αἰσθήματα, ἀλλὰ πρὸς τὰ ἔργα καὶ τὴν συμπαράστασιν πρὸς τοὺς ἐπιδεομένους βοήθειας καὶ ἐνισχύσεως. Ὁ Παῦλος χρησιμοποιεῖ τὸ ρῆμα ἀγαπᾶν

ἐν τῇ κλασσικῇ αὐτοῦ ἐννοίᾳ, ἥτοι ἐν τῇ μέτρῃ αὐτοθυσίας ἐξυπηρετήσῃ τοῦ πλησίον, διὰ τὴν πνευματικὴν προαγωγὴν τοῦ ὁποῦ ὀφείλει νὰ ἐκδαπανήσῃ πᾶσας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, θυσιάζων καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀτομικὸν συμφέρον, ἔστω καὶ ἂν τὸ εὐεργετούμενον πρόσωπον δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν φιλοστοργίαν καὶ γενναίον ψυχίαν καθόλου τοῦ εὐεργέτου³⁰.

(Συνεχίζεται)

17. Βλ. Β' Κορινθίους, 7, 8: «Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι· εἰ καὶ μετεμελόμην, βλέπω ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκεῖνη εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς».

18. Β' Κορινθίους, 12, 15.

19. Ἰωάννου Χρυσόστομου, Ὑπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους Δευτέραν Ἐπιστολήν, Ὁμιλία XXVII, β', MPG., 61, 586.

20. Α' Κορινθίους, 16, 24.

21. Ἰωάννου, 10, 11 ἐξ.

22. Ἰωάννου Χρυσόστομου, Ὑπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους Δευτέραν Ἐπιστολήν, Ὁμιλία XXVII, β', MPG., 61, 586.

23. Ἡ φράσις «ἐγὼ δὲ» εἶναι λίαν ἐμφαντικὴ. Ὁ σύνδεσμος δὲ εἰσάγει πρότασιν ἐλαφρῶς ἐναντιωματικὴν: Ἐχῶ υἱοθετήσῃ τὸν ρόλον ἐνὸς πατρὸς καὶ πραγματοποιῶ ἀκόμη περισσότερα. Πρὸς τοῦτοις ὑφίσταται ἀντίθεσις ὡς πρὸς τὴν διαγωγὴν τῶν παρεισάκτων εἰς Κόρινθον ἱεροκηρύκων.

24. Ὁ Ἀπόστολος χρησιμοποιεῖ τὸ ἐπίρρημα ἡδιστα εἰς ὑπερθετικὸν βαθμὸν, ἵνα ἀποδείξῃ τὸν βαθμὸν καὶ τὸ μέγεθος τῆς πρὸς τοὺς Κορινθίους ἀγάπης αὐτοῦ. Πρβλ. Β' Κορινθίους, 11, 19, 12, 9. Ἡ λέξις ἡδιστα ἰσχυρότερον ἐκφράζει τὰ αἰσθήματα τοῦ Ἀποστόλου ἢ ἡ λέξις ὀφείλει Β' Κορινθίους, 12, 14. Οἱ γονεῖς ὀφείλουσι, ὅπως ὅσοι μεγαλόψυχοι πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν, ἀλλ' ὁ Ἀπόστολος ὑπερβάλλει καὶ αὐτὴν τὴν ἀγάπην τῶν φυσικῶν γονέων πρὸς τὰ ἑαυτῶν τέκνα, ἀφοῦ θυσιάζῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν τοῦ χάριν τῆς πνευματικῆς προκοπῆς τῶν Κορινθίων.

25. Πρβλ. Μάρκου, 5, 26 «δαπανήσασα τὰ παρ' ἐαυτῆς πάντα». Πράξεις, 21, 24 «δαπάνησον». Λουκᾶ, 15, 14. Ἰακώβου, 4, 3, ἐνθα τὸ ρῆμα δαπανᾶν σημαίνει καταστρέφω.

26. Τὸ σύνθετον ρῆμα ἐκδαπανᾶν εἶναι ἰσχυρότερον τοῦ ἀπλοῦ ρήματος δαπανᾶν (Πρβλ. τὴν ἀνάλογον ἀντίθεσιν ἐν Α' Κορινθίους, 6, 12. «ἔξεστιν — ἐξουσιασθῆσθαι»). Πρβλ. ὁμοίως Ἐξόδου, 32, 32. Ρωμαίους, 9, 3 καὶ πρὸ πάντων Μάρκου, 10, 45. Ἰωάννου, 10, 15. Α' Ἰωάννου, 3, 16. Ὁ H. Windisch ἀναφέρει τὸν Ρωμαῖον ἡθικολόγον καὶ ποιητὴν Σελέκαν (4 π.Χ. - 65 μ.Χ.) Ἐπιστολὴ V, 4: «Boni viri lalorant, impendunt, impenduntur et volentes quidem...».

27. Πρβλ. Β' Κορινθίους, 11, 8.

28. Πρβλ. Α' Θεσσαλονικεῖς, 2, 5, 6: «ἐν λόγῳ κολακείας... ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν».

29. Β' Κορινθίους, 12, 15. Πρβλ. Α' Θεσσαλονικεῖς, 2, 8. Ρωμαίους, 16, 4.

30. Βλ. Hans Lietzmann, An die Korinther², I, II, Tübingen, 1923, σελ. 156.

Ἄν θέλεις νὰ ἀκούγεται ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὰ ραδιοκύματα, ἐνίσχυσε τὸ Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ τῆς, τὸν 89,4 FM STEREO. Ἀριθμὸς λογαριασμοῦ Ἐθνικῆς Τραπεζῆς: 146/558090-03.
Τηλ. 722 4084, fax 722 2586.

Ἡ ἴδρυση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰωαννουπόλεως καὶ ὁ πρῶτος Μητροπολίτης Ἰσιδωρος 1928-1938*

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ζιμπάμπουε κ. ΜΑΚΑΡΙΟΥ

Ἀλλὰ ὁ Ἑλληνας ιεραπόστολος ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Ἰσιδωρο μὲ τὶς ὥραιες κατευθύνσεις του καὶ τὶς πατρικὲς του νοουθεσίες ἔδινε στήριγμα καὶ προστασία, ἐλπίδα καὶ δύναμη στὸ ὑπεράνθρωπο αὐτὸ ἔργο. «...Ὅποια συναισθήματα ἀγίας χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως πλημμυροῦσι τὰς καρδίας τῶν διψασμένων καὶ ἀποκαμωμένων Ἑλλήνων... Ὁ λόγος τοῦ Εὐαγγελίου καθίσταται δι' αὐτοὺς τροφή πραγματική. Δίκην θηρίων ἐξερχομένων πρὸς ἀναζήτησιν τροφῆς ἐκ τῶν ὁπῶν αὐτῶν, προσέρχονται περιοδικῶς ἐκ τῶν πλησιεστέρων χωρίων ὁμόδοξοί μας, ἵνα καὶ αὐτοὶ γίνωσι μέτοχοι τῶν ὀλίγων ἐκείνων στιγμῶν, τὰς ὁποίας χαρίζει ἡ παρουσία ὁρθοδόξου κληρικοῦ. Εὐχαριστίαι ἀναπέμπονται ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν, διὰ τὴν τοιαύτην δι' αὐτοὺς στοργικότητα καὶ ἀγάπην τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας. Ἐνισχύω τὸ κλονισθὲν αὐτῶν θρησκευτικὸν αἶσθημα καὶ ἐπαναφέρω διὰ τῆς ἐπιμονῆς καὶ διδασκαλίας, ὅ,τι τυχὸν ἐλοξοδρόμησε ἔνεκα τῶν περιστάσεων καὶ τῆς ἀνάγκης, εἰς δὲ τὸ στόμα μου πάντοτε μυστικῶς προφέρεται ἡ αἰωνία ρήτρα τοῦ γλυκντάτου διδασκάλου καὶ ἀνακαινιστοῦ τῆς ἀνθρωπότητος Ἰ. Χριστοῦ “ὁ θερισμὸς πολὺς οἱ δ' ἐργάται ὀλίγοι”. Αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ κατηχῶ, νὰ διδάξω περισσότερον, νὰ συμβουλευθῶ καὶ ὠφελήσω ὁμολογῶ ὅμως ἀδυναμίαν, ἡ ὑπερβολικὴ κόπωση ἔχει ἐξαντλήσει τὸν ὁργανισμόν μου, συνεπεία τῆς ἐκ τῶν νοσογόνων τούτων περιφερειῶν διελεύσεώς μου. Ἀλλ' ἐὰν μὲν τὸ σῶμα μου ἀσθενεῖ ἡ ψυχὴ μου ποθεῖ... ποθεῖ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τοὺς χριστιανούς. Καὶ βαπτίζω εἰς τὰς προαναφερθείσας περιοχὰς περὶ τὰ τεσσαράκοντα παιδιὰ ἐκ μητέρων μαύρων, ἱερολογῶ τοὺς τελεσθέντας ὑπὸ ἑτεροδόξων γάμους τῶν ἡμετέρων καὶ κατατοπίζω αὐτοὺς εἰς ὠρισμένα πράγματα ἐπὶ τῆς ἐφεξῆς κοινωνικῆς καὶ θρησκευτικῆς αὐτῶν ζωῆς...».

Δικαιολογημένη λοιπὸν ἡ τιμὴ ποὺ ἐκδηλώθηκε γιὰ τὸν ἀείμνηστο πρῶτο Μητροπολίτη Ἰωαννουπόλεως Ἰσιδωρο. Ὁ μακαριστὸς Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κυρὸς Παρθένιος τέλεσε τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς προτομῆς τοῦ λαμπροῦ αὐτοῦ Ἱεράρχη ποὺ στήθηκε στὸ Μπουλαβάγιο.

Παρ' ὅλο ποὺ ὁ τόμος ἐκδόθηκε τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1927 ὁ πρῶτος Μητροπολίτης Ἰσιδωρος ἐγκαταστάθηκε ἐκεῖ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1929. Ὅπως ὁ ἴδιος γράφει σὲ ἐκθεσὴ του πρὸς τὸν Πατριάρχη «παρὰ τὴν σφοδρὰν ἀντίδρασιν τῆς ἐν Ἰωαννουπόλει Ἑλληνικῆς Κοινότητος ἐγένετο εὐχερῶς... Οὐδόλως ἰσχυσαν νὰ παρακολύσωσι τὸ ἔργον τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἐστερεώθη τῇ τοῦ Κυρίου Χάριτι...».

Τὸ γεγονὸς αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ περάσει ἀπαράτηρητο. Ἦταν μιὰ ἱστορικὴ ἀπόφαση γιὰ τὴν πορεία τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας. Ἡ ἔλλειψη ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς καὶ ἰδιαίτερα ἡ μὴ παρουσία ἐκκλησιαστικοῦ ἡγέτη δημιούργησε ἀνώμαλες καταστάσεις καὶ διάφοροι ἐκμεταλλευόμενοι τὴν περίπτωσιν οἰκειοποιήθηκαν τὶς ἐκκλησίες καὶ ἀκόμα τοῦτο τὸ ἴδιο τὸ ἔργο τῆς ἐσωτερικῆς ιεραποστολῆς ἔλαβε προσωπικὸ χαρακτήρα. Χωρὶς ἡγέτη δὲν ἦταν δυνατό νὰ προαχθεῖ τὸ ἔργο αὐτό. Οἱ ἱερεῖς σ' ὅλη τὴν Ἀφρικανικὴ Ἡπειρὸν δὲν ἤξεραν ποῦ ἀνῆκαν καὶ σὲ ποιὸν ἔπρεπε νὰ δίνουν λογοδοσία. Ἦταν μιὰ κατάσταση ἀνεπίτρεπτη γιὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα. Ὁ Μελέτιος Μεταξάκης ὅμως εἶχε μιὰ διορατικότητα. Εἶχε τὸ αἶσθημα τῆς εὐθύνης. Γι' αὐτὸ μὲ τὴν ἀνοδό του στὸν Πατριαρχικὸ Θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας προσπάθησε νὰ τακτοποιήσει τὶς ἀνώμαλες αὐτὲς καταστάσεις. Ἦθελε νὰ δεῖ ὁργανωμένες τὶς ἐκκλησιαστικὲς κοινότητες μὲ κανονικοὺς ἱερεῖς καὶ μὲ Ποιμένα ὁ ὁποῖος ἦταν καὶ ἡ μόνη ἐγγύηση γιὰ τὴν ὁμαλὴ λειτουργία τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Κανεῖς δὲν μπορούσε νὰ τὸν ἐμποδίσει. Ἐτσι μετὰ τὶς σχετικὲς διαβουλεύσεις καὶ ἐπικοινωνίες ἀποφασίζει νὰ δημιουργήσει τὴν πρώτη Μητρόπολιν κάτω ἀπὸ τὴν ἑρμὸ τῆς Σαχάρας μὲ ἔδρα τὴν Ἰωαννουπόλιν τῆς Ν. Ἀφρικῆς. Οἱ Ἕλληνες μετανάστες ἦταν παντοῦ σ' ὅλες τὶς χώρες τῆς Ἀφρικῆς ἂν λάβει κανεῖς ὑπ' ὄψιν τὶς ἐκθέσεις τῶν ιεραποστόλων-ιερέων ποὺ μετακινούνταν ἀπὸ τὴν μιὰ χώρα στὴν ἄλλη γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσουν τὶς πολλὰς ἀνάγκες τῶν Ἑλλήνων Ὁρθοδόξων. Ἀπορεῖ κανεῖς —σύμφωνα μὲ τὰ γραφόμενά του— πῶς μπόρεσε καὶ παρακολουθοῦσε τόσες ἐνορίες σὲ τόσες διαφορετικὲς χώρες. Ἀναφέρουμε ἐνδεικτικὰ: Μπεῖρα (Μοζαμβίκης), Πραιτώρια, Μαζούγκα (Μαδαγασκάρης), Μόσχι (Τανζανίας), Ταναριβί (Μαδαγασκάρης), Ἀρούσι Τανζανίας), Οὐμπάλη (Ροδεσίας), Λικάσι (Βελγικὸν Κογκό), Μπουλαβάιο (Ροδεσίας) Λορέντζο-Μάρκεζ (Μοζαμβίκης), Κέιπ-Τάουν... κ.λπ. Πιστεύουμε ὅτι ὁ πρῶτος Μητροπολίτης Ἰσιδωρος καὶ οἱ βοηθοὶ του ἱερεῖς ιεραπόστολοι - περιοδεύοντες ἐπετέλεσαν ἄθλους...

Σήμερα, ὕστερα ἀπὸ ἑβδομήντα τόσα χρόνια, τὸ ἔργο ἔχει πολλαπλασιασθεῖ. Γίνεται μιὰ καλὴ καὶ ἀριστη ἐργασία ἀπὸ τοὺς Ποιμένες, τοὺς ἱερεῖς καὶ τὸν Λαόν. Γιὰ νὰ συμπληρωθεῖ ὅμως ἡ ἀποστολὴ τοῦ Πατριαρχείου πρέπει νὰ ἀκουστεῖ καὶ πάλι ἡ φωνὴ τοῦ πρώτου Μητροπολίτη Ἰσιδώρου ποὺ μιλά γιὰ τὴν ἐπαρχία του τότε: «Τιμὴ ὅμως θὰ ἦτο διὰ τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν ἂν ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις ἠδύνατο νὰ ἰδρύσει Ἱεραποστολὴν ἐν Νοτίῳ Ἀφρικῇ».

(Τέλος)

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 262 τοῦ ὑπ' ἀρ. 17 τεύχους.

Η ΕΥΘΥΝΗ ΜΑΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟΝ ΑΠΟΔΗΜΟ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟ

Του Πρωτοπρ. κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ Γ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗ, Προϊσταμένου Ίερού Ναού
Ἀγίου Ἀνδρέου Πατρῶν - Διευθυντοῦ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Λυκείου Πατρῶν

Ἀφορμὴ γιὰ νὰ διατυπωθοῦν οἱ σκέψεις ποὺ ἀκολουθοῦν ἀπετέλεσε τὸ 1ο Παγκόσμιο Συνέδριο Ἀποδήμων Ἀχαιῶν, ποὺ ἐγινε πρόσφατα (17-18-19 Ἰουλίου 1998) στὴν Πάτρα (Ξενοδοχεῖο Porto Rio) μὲ πρωτοβουλία καὶ εὐθύνη τῆς Νομαρχιακῆς Αὐτοδιοίκησης Ἀχαΐας. Τὸ ἐν λόγῳ Συνέδριο ἦταν ὑψηλῶν προδιαγραφῶν μὲ προσεγμένη καὶ ἀρτια ὁργάνωση. Ἦταν πολυθεματικὸ καὶ μὲ πλούσιο ἐποπτικὸ ὕλικό. Εἶχε παλμὸ καὶ ζωντάνια γιὰ τὰ ὁποῖα προδιέθετε —μπορῶ νὰ πῶ— ἡ ἴδια ἡ προμετωπίδα του, ἡ ὁποία εἰκονίζουσα τὸ ἐθνικὸ μας σύμβολο (τὴν ἑλληνικὴ Σημαία) καὶ τὴν ὀρθόδοξη χριστιανικὴ μας Πίστη (βυζαντινὸ ἐκκλησάκι), συνόψιζε μὲ τὸν πῶς χαρακτηριστικὸ τρόπο τὴν Ἑλληνορθοδοξία, τὴν ταυτότητα τοῦ Γένους μας, τῆς ὁποίας ἀπόστολοι καὶ πρεσβευτὲς εἶναι οἱ ὅπου γῆς ἀπόδημοι Ἕλληνες ἀδελφοί μας.

Τὶς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου ἐκήρυξε ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας κ. Κωνσταντῖνος Στεφανόπουλος, ὁ ὁποῖος μὲ τὴ μεστή, ἐμπεριστατωμένη καὶ γεμάτη παλμὸ ὁμιλία του ἐδημιούργησε τὴν κατάλληλη ἀτμόσφαιρα καὶ ἔδωκε τὰ ἀπαραίτητα ἐρεθίσματα γιὰ τὴν ἐπιτυχημένη συνέχεια τοῦ Συνεδρίου. Ὅπως δὴποτε ἔντονη καὶ οὐσιαστικὴ ἦταν καὶ ἡ παρουσία τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας μὲ τὸν οἰκεῖο Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Πατρῶν κ. Νικόδημο, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν ὁμορο Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἀμβρόσιο, οἱ ὁποῖοι χαιρέτισαν τὸ Συνέδριο μὲ ἐμπνευσμένη πατρικὴ προσλαλιά ἑκαστος. Ἀλλὰ καὶ ἡ παρουσία καὶ ἡ οὐσιαστικὴ συμμετοχὴ τῶν ἐξ Ἀχαΐας Ὑπουργῶν καὶ Βουλευτῶν, ὅσον καὶ τῶν ἄλλων παραγόντων τῆς περιοχῆς ἔδωκε στὸ Συνέδριο χαρακτηριστὰ ὁμόνοιας καὶ ὁμοψυχίας, στοιχεῖα τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυστυχῶς πάντοτε καὶ πολὺ εὐδιάκριτα στὴ συνολικὴ ἱστορικὴ διαδρομὴ τοῦ Γένους μας.

Μὲ τὴν εὐκαιρία, λοιπόν, τοῦ Α' Συνεδρίου Ἀποδήμων Ἀχαιῶν σημειώνομε πολὺ ἐπιγραμματικὰ ὅτι:

1. Τὰ 185 κράτη τοῦ πλανήτη μας ἀποτελοῦν σήμερα τὸ λεγόμενο «Παγκόσμιο χωριό» (Global Village). Καὶ τοῦτο διότι ὑπάρχει ποικίλη οἰκονομικὴ, τεχνολογικὴ, οἰκολογικὴ, πολιτιστικὴ ἀλληλεξάρτηση ἀνάμεσά τους ποὺ τὰ ὁδηγεῖ στὴν ἀναγκαῖα πολὺπλευρὴ μεταξύ τους συνεργασία, προκειμένου νὰ μπορέσουν νὰ συνδιαχειρισθοῦν καὶ τελικὰ νὰ ἐπιλύσουν τὰ παγκόσμια προβλήματα. Εἴτε τὸ θέλομε εἴτε ὄχι, ἀποτελεῖ ἀδήριτη ἀνάγκη σήμερα στὰ πλαίσια τῆς λεγόμενης «παγκοσμιοποίησης».

2. Προφανῶς σ' αὐτὴ τὴ σχεσιοδυναμικὴ τῶν λαῶν καὶ τῶν κρατῶν ὑπάρχει καὶ δρᾷ μὲ πολὺπλευρο ρόλο καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς ὡς κρατικὸ, κοινωνικὸ καὶ ἐθνικὸ μέ-

γεθος καὶ εἰδικότερα ἡ προέκτασή του, ὁ Ἀπόδημος Ἑλληνισμὸς, ποὺ ὑπολογίζεται ὅτι ὑπερβαίνει σήμερα τὰ 6.000.000. Οἱ Ἀπόδημοι Ἕλληνες εἶναι ἐνταγμένοι ἀρμονικὰ καὶ ἰσότιμα στὸ ἐκασταχοῦ σύστημα στὰ πλαίσια τοῦ λεγόμενου «πολυ-πολιτισμικοῦ» (Multikultural) μοντέλου.

3. Εἶναι σαφὲς ὅτι τὸ Μητροπολιτικὸ κέντρο, ἡ Ἑλλάδα, ὀφείλει νὰ ἀξιοποιήσῃ, κατὰ τὴν ἱστορικὴ αὐτὴ συγκυρία, τὸν Ἀπόδημο Ἑλληνισμὸ ὅπου γῆς, ποὺ ὄχι ἀπλὰ κατορθώνει νὰ ἐπιβιώνει ἀλλὰ κυριολεκτικὰ νὰ μεγαλουργεῖ, γιὰ νὰ προωθήσῃ —μέσω αὐτοῦ— τὴν φιλία, τὴ συνεργασία, τὴν εἰρήνη, τὴν κοινωνικοοικονομικὴ ἀνάπτυξη καὶ τὴν διαπολιτισμικὴ γόνιμη σχέση μὲ τὶς χώρες ὄχι μόνο τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης, ἀλλὰ καὶ τῶν Βαλκανιῶν, τῆς πρώην Σοβιετικῆς Ἐνωσης, τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου, ἀλλὰ καὶ μὲ τὶς ΗΠΑ, τὸν Καναδᾶ, τὴν Αὐστραλία καὶ τὴ Νότιο Ἀφρικὴ.

Εἶναι βεβαίως αὐτονόητο ὅτι ἡ χάραξη καὶ ἡ ἀποτελεσματικὴ ἐφαρμογὴ μιᾶς τέτοιας ἐθνικῆς στρατηγικῆς προϋποθέτει σοβαρότητα, ὑπευθυνότητα, εὐαισθησία καὶ πολὺ καλὰ μελετημένες κινήσεις ἀπὸ μᾶς, γιὰ νὰ ἀποφεύγονται λάθη ποὺ μπορεῖ νὰ ἔχουν τραγικὲς ἐθνικὲς ἐπιπτώσεις. Ἄν αὐτὸ εἶναι τὸ ζητούμενο κάθε στιγμῆς, δεδομένο πάντως σταθερὸ καὶ στὸ διηνεκὲς εἶναι ὅτι ὁ Ἀπόδημος Ἑλληνισμὸς διατήρησε καὶ διαφύλαξε ἀνὰ τοὺς αἰῶνες, ὅπου βρέθηκε, τὴν ἑλληνορθόδοξη παράδοση καὶ τὴν ἐθνικὴν του ταυτότητα.

4. Στὴν προσέθιση μιᾶς τέτοιας ἐθνικῆς στρατηγικῆς ἀπὸ τὴν μετέρα Ἑλλάδα, ὁ ρόλος τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας εἶναι καταλυτικός. Αὐτὸ εὐτυχῶς ἀρχίζουν νὰ τὸ ἀντιλαμβάνονται ἀρκετοὶ ἀπὸ τοὺς πολιτικούς μας καὶ εὐχόμεστε νὰ τὸ συνειδητοποιήσουμε οἱ πάντες, λαὸς καὶ ἡγεσία.

Εἶθε νὰ ὑπάρξῃ ἡ ἀναγκαῖα γόνιμη καὶ ἀποτελεσματικὴ συνεργασία ὅλων τῶν συναρμοδιῶν φορέων τῆς Πολιτείας τόσο μὲ τὴν κορυφὴ τῆς Ὁρθόδοξίας, τὸν Οἰκουμενικὸ μας Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο, ὅσον καὶ μὲ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομο, ἀναστήματα μεγάλου πνευματικοῦ διαμετρήματος, ἄνδρες ὄχι μόνο φλογεροὶ ἀλλὰ καὶ ἱκανοί, ποὺ θέλουν καὶ μποροῦν νὰ βοηθήσουν οὐσιαστικὰ στὴν προαγωγὴ τῆς ἐνότητος τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀλλὰ καὶ στὴν ὑπόθεση τῆς παγκόσμιας εἰρήνης καὶ ἀλληλεγγύης μεταξύ τῶν λαῶν. Ἐξ ἄλλου ἂς μὴν ξεχνοῦμε ὅτι εἶναι γεγονός ἱστορικὰ ἐπιβεβαιωμένο πὼς τὴν πραγματικὴ εἰρήνη καὶ τὴν ἀγάπην στὸν κόσμον τὴν ἐνσαρκώνει μόνον ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία Του.

Φοροδιαφυγή

Τὰ ὀνόματα γνωστῶν ἀνὰ τὸ πανελλήνιο ἐπιχειρηματιῶν, ἐλεύθερων ἐπαγγελματιῶν καὶ καλλιτεχνῶν ποὺ κατηγοροῦνται γιὰ ἐκτεταμένη φοροδιαφυγή ἀνακοίνωσε τὶς μέρες αὐτὲς τὸ Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ Οἰκονομικῶν. Πολλὰ λέγονται, πολλὰ ἀκούγονται καὶ πολλὰ γράφονται. Δὲν ξέρουμε πόσα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ἀλήθεια ἢ ὄχι. Ἐνα ξέρουμε. Ὅτι ὁ κάθε ἄνθρωπος ὀφείλει καὶ πρέπει νὰ εἶναι πάντοτε εἰλικρινής, τίμιος, φιλόανθρωπος, συνεπής στὶς ὑποχρεώσεις του, ὄχι κερδοσκόπος καὶ φιλάργυρος, ἔχοντας ὑπὲρ τοῦ τοῦ Γραφῆς, ὅτι δὲν θὰ πρέπει νὰ ἑνας νὰ πεινᾷ καὶ δίπλα ὁ ἄλλος νὰ μεθάει στὸ χρήμα, στὴν πολυτέλεια, στὴ χλιδῇ.

Ἀδυναμίες

Πάρα πολλὰ καὶ ἄσχημα «ἄκουσε» τὶς μέρες αὐτὲς ἡ Ἑλληνικὴ Ἀστυνομία μετὰ τὸ τελευταῖο περιστατικὸ τῆς ὁδοῦ Νιόβης ποὺ ἤλθε νὰ ἀποδείξει γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ τὴν κακὴ κατάσταση στὴν ὁποία βρίσκεται ἐδῶ καὶ καιρὸ, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν κρίση τῶν ἀξιών καὶ τὴν κομματικοποίηση δυστυχῶς τῶν πάντων. Καιρὸς γιὰ ἀφύπνιση, καιρὸς γιὰ δουλειὰ ἢ ὁποῖα δὲν λέγεται ἔτσι ἀλλὰ ὑπηρεσία. Ὑπηρετῶ θὰ πεῖ διακονῶ, θὰ πεῖ θυσιάζομαι. Τὸ πνεῦμα αὐτὸ (ποὺ εἶναι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Χριστοῦ πνεῦμα) ἔπαψε νὰ καλλιεργεῖται στοὺς ἀνθρώπους ἐδῶ καὶ πολλὰ χρόνια. Γι' αὐτὸ καὶ φθάσαμε σ' ὅλα αὐτὰ. Ὅμως, γιὰ νὰ μὴν τὰ «φορτώνουμε» ὅλα στὴν Ἀστυνομία ἢ ὁποῖα ἔχει καὶ πάρα πολλὰ δικά της ἐσωτερικὰ προβλήματα, ἀντιγράφουμε ἀπὸ ἡμερήσια καθημερινὴ ἐφημερίδα τῶν Ἀθηνῶν τὰ ἐξῆς καὶ ὁ καθένας ἂς βγάλει τὰ συμπεράσματα: «...Στὸ λεκανοπέδιο τῆς Ἀττικῆς, τὸ κατ' ἐξοχὴν πεδίο σύγκρουσης μὲ τὸ ὁργανωμένο ἢ μὴ ἐγκλημα, ἔχουμε στὰ χαρτιά 13.000 ἀστυνομικούς. Ἄν ἀφαιρεθοῦν οἱ ἀσκοῦντες καθήκοντα κλητῆρα καὶ ὅσοι ὑπηρετοῦν στὰ γραφεῖα, στὴ φύλαξη δημοσίων κτιρίων (Βουλῆ, Ὑπουργεῖα, Τράπεζες) καὶ στὴν ἀσφάλεια "ύψηλῶν προσώπων", εἶναι ζήτημα ἂν μένουν 5.000 μάχιμοι. Δηλαδή ἑνας ἀστυνομικὸς καὶ κάτι γιὰ κάθε χίλιους κατοίκους...»!

Οἱ ρεπόρτερς

Τοὺς βλέπουμε κάθε μέρα, κάθε ὥρα, κάθε στιγμή σὲ ὅλα τὰ γεγονότα. Πιεστικοί, φορτικοί. Ὅλα τὰ δίνουν γιὰ νὰ βγάλουν εἶδηση «στὸν ἀέρα». Ὁ ἄλλος πεθαίνει, τὰ αἵματα τὸν πλημμυρίζουν, εἶναι λιπόθυμος ἀπὸ ἀναθυμιάσεις καὶ αὐτοὶ μὲ τὸ

μικρόφωνο καὶ τὴν κάμερα ἐρωτοῦν: «Πῶς ἔγινε; Πότε ἔγινε; Τί αἰσθάνεσθε κ.λπ. κ.λπ.». Ἀνόητες πολλὲς φορὲς ἐρωτήσεις. Ὅλα γιὰ τὴν ἐνημέρωση τῆς κοινῆς γνώμης. Στὸ ὄνομα αὐτῆς τῆς ἐνημέρωσης ὁ ρεπόρτερ σκαρφίζεται δραματικὰ εὐρήματα τῆς στιγμῆς: «μίλα, συγκινήσου καὶ συγκίνησέ μας. Ξέχνα ἂν τὸ καθήκον σου εἶναι ἄλλο. Δὲ σὲ σταματάει ἑνας ἄνθρωπος μὲ μικρόφωνο, ἀλλὰ ὁ ἐντολοδόχος τοῦ λαοῦ». Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Φτάνει πιά...

Οἱ ἐχθροὶ

Συνδουασμένη ἐπίθεση ἐξαπέλυσε ἡ Ἀγκυρα ἐναντίον «ὀρισμένων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν» ποὺ ἀπεργάζονται δῆθεν τὸν διαμελισμὸ τῆς καὶ τὴ δημιουργία «κουρδικοῦ κράτους», ἐνῶ παράλληλα ἐπανελάβε τὶς αἰτιάσεις ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος διότι «βοηθᾷ τὸ ΡΚΚ», τὴν κουρδικὴ ἀνταρτικὴ ὁργάνωση, καὶ τέλος προέβη σὲ σειρὰ διαβημάτων διαμαρτυρίας ἐναντίον τῆς Ἰταλίας μὲ ἀφορμὴ τὴν προγραμματισμένη συνεδρίαση τοῦ ἐξορίστου κουρδικοῦ κόμματος στὴ Ρώμη.

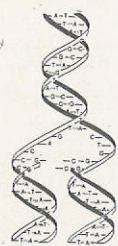
Μὰ καλὰ, ἡ Τουρκία παντοῦ βλέπει μόνον ἐχθρούς;

Πολλὰ κενὰ

Ἐνας μῆνας πέρασε περίπου ἀπὸ τὴν ἐναρξὴ τῆς νέας σχολικῆς χρονιάς καὶ χιλιάδες διδακτικὲς ὥρες ἔχουν χαθεῖ, οἱ μαθητὲς δὲν ἔχουν μπεῖ ἀκόμα πλήρως στὴ διαδικασία τοῦ σχολείου, οἱ διορισμοὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν δὲν ἔχουν ὁλοκληρωθεῖ, σὲ κάποιες περιοχὲς δὲν ἔχουν φτάσει ἀκόμα τὰ βιβλία, σὲ πάρα πολλὰ σχολεῖα ἢ ὑλικοτεχνικὴ ὑποδομὴ (κυρίως ἐργαστήρια) εἶναι μηδενικὴ γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν νέων μέτρων, ἐνῶ ἡ ζήτησις γιὰ τὰ φροντιστήρια αὐξάνει διαρκῶς. 80.000 δρχ. τὸ μῆνα κοστίζει τὸ φθηνότερο φροντιστήριο τώρα γιὰ τὴν Β' Λυκείου. Αὐτὰ τονίζει σὲ ἀνακοίνωσή της ἡ Ὁμοσπονδία Λειτουργῶν Μέσης Ἐκπαίδευσης καὶ δὲν ἔχει ἄδικο σὲ ὅλα.

Βέβαια τὰ πράγματα δὲν εἶναι τόσο ὑπερβολικὰ ἢ τόσο ἀρνητικὰ σὲ ὁλόκληρὴ τὴν ἐκπαίδευση. Πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε ὅτι ἔχουν γίνεи πάρα πολλὰ βήματα πρὸς τὰ ἐμπρός. Ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Παιδείας ἂς προχωρήσει στὴ λύση τῶν πιὸ πάνω προβλημάτων μὲ ταχύτερους ρυθμοὺς καὶ ἂς σκεφθεῖ τοὺς γονεῖς ποὺ ἔχουν παιδιὰ στὶς τελευταῖες τάξεις τῶν Λυκείων. Τὰ ἐξοδα γιὰ φροντιστήρια εἶναι ὑπέρογκα, δυσβάστακτα.

Ἀρχιμ. Μ. Φ.

ΒΙΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΒΙΟΗΘΙΚΗ

Τοῦ κ. Α. Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

Γνωρίζουμε, ὅτι τὰ τελευταῖα χρόνια, μὲ τὴν πρόοδο τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας σὲ θέματα γενετικῶν χειρισμῶν, σὲ καινοτομίες ποὺ ἀφοροῦν στὴν ἀναπαραγωγὴ τοῦ ἀνθρώπου καθὼς καὶ στὴν παράταση τῆς ζωῆς, ἔχουν δημιουργηθεῖ τεράστια ἠθικὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦν τὸν ἐξ ὑπαρχῆς ἐπαναπροσδιορισμὸ τῶν πλαισίων μιᾶς ἱατρικῆς ἠθικῆς καὶ δεοντολογίας. Τόσο στὸν ἐπιστημονικὸ κόσμο ὅσο καὶ στὸν χῶρο τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν θρησκευτικῶν γενικότερα ἐπιχειρεῖται ἡ χάραξη κατευθύνσεων, οἱ ὁποῖες θὰ εἶναι δυνατόν νὰ βοηθήσουν στὴν ἀπάντηση τῶν ἐγειρομένων ἐρωτημάτων καὶ στὴν ἐπίλυση συγκεκριμένων πρακτικῶν αἰτημάτων. Τὸ χῶρο αὐτὸ καλεῖται νὰ ὑπηρετήσῃ ἡ ἀποκαλούμενη βιοηθική¹. Ὁπωδῆποτε ξεφεύγει ἀπὸ τὰ πλαίσια τοῦ παρόντος ἀρθροῦ μία ἐκτενὴς ἐνασχόλησή μας μὲ τὴ Βιοηθική καὶ τὰ προβλήματα ποὺ καλεῖται νὰ ἐπιλύσει, παρόλο ὅτι τὰ προβλήματα αὐτὰ συνιστοῦν σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ πρόκληση-πρόσκληση γιὰ τὴν ποιμαντικὴ θεωρία καὶ πράξη τῆς Ἐκκλησίας μας, ἰδιαίτερα μάλιστα γιὰ μία *ποιμνιοκεντρικὴ* Ποιμαντικὴ τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογένειας.

Στὸ σημερινὸ ἄρθρο θὰ ἐπιμείνουμε περισσότερο στὴν ἀνάγκη γιὰ *υπεύθυνη ἀντιμετώπιση* τῶν ζητημάτων τὰ ὁποῖα ἔχουν προκύψει μετὰ τὶς διαπιστώσεις τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς Βιοτεχνολογίας μὲ τὴν ἐξέλιξη τῆς γενετικῆς μηχανικῆς ποὺ ἔκανε δυνατόν τὴν ἐπιστημονικὴ καὶ βιομηχανικὴ ἀξιοποίηση τῶν δυνατοτήτων τῆς ζωῆς ὕλης.

Ἐπιτροπὲς Βιοηθικῆς

Δὲν εἶναι πλέον δυνατόν τέτοια ζητήματα νὰ ἀφήνονται μόνο στὴν καλὴ πίστη καὶ τὴν ἀγαθὴ διάθεση τῶν ἐρευνητῶν καὶ τῆς βιομηχανίας. Διεθνεῖς ὀργανισμοὶ ὅπως ἡ UNESCO ἀλλὰ καὶ μεμονωμένα κράτη θέλησαν νὰ ἐπιληφθοῦν τῶν θεμάτων αὐτῶν δημιουργώντας *Ἐπιτροπὲς Βιοηθικῆς* σὲ ἐθνικὸ ἢ καὶ ἄλλο ἐπίπεδο. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐπιτροπὴ ἔχει τὴ δική της ὁμάδα συμβούλων ποὺ ἐξετάζουν τὶς ἠθικὲς ἐπιπτώσεις

τῆς Βιοτεχνολογίας. Λειτουργεῖ ἀπὸ τὸ 1992-1997². Ἀπὸ τὸ 1998 μετονομάζεται σὲ «Εὐρωπαϊκὴ ὁμάδα ἠθικῆς τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν νέων τεχνολογιῶν»³.

Στὴν Ἑλλάδα μὲ ἀπόφαση ἀπὸ 11 Ἀπριλίου 1997 τῆς Ὑπουργοῦ Ἀνάπτυξης κ. Βάσως Παπανδρέου, συγκροτήθηκε ἑπταμελὴς *Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς* «ἡ ὁποία θὰ ἀποτελεῖ γνωμοδοτικὸ ὄργανο τῆς πολιτείας σὲ ζητήματα ποὺ ἀπορρέουν ἀπὸ τὶς ἐφαρμογὲς τῶν βιολογικῶν ἐπιστημῶν καὶ τὰ ὁποῖα εἰδικότερα ἐντάσσονται στὸν σχεδιασμὸ καὶ στὴν προώθηση τῶν ἐρευνητικῶν προγραμμάτων καὶ στὴν κάλυψη ἐρευνητικῶν ἀναγκῶν τῆς χώρας στοὺς τομεῖς τῆς βιοιατρικῆς καὶ βιοτεχνολογίας». Στὴν ἀπόφαση ἐξειδικευόταν τὸ ἀντικείμενο τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ θὰ ἐργαζόταν στὰ πλαίσια τῆς «Γενικῆς Γραμματείας Ἐρευνας καὶ Τεχνολογίας». Ἡ ἐναρκτήρια συνάντηση ἔγινε στίς 19 Μαΐου 1997. Ἡ Ἐπιτροπὴ σὲ περιοδικὲς συναντήσεις — ἡ τελευταία στίς 7 Ὀκτωβρίου 1998 — ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ καθηγητοῦ Γενετικῆς καὶ Βιοτεχνολογίας τοῦ Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιου Θεσσαλονίκης κ. Ἀθανασίου Τσαντάρη⁴ προσδιόρισε τὸ σκοπὸ, τοὺς στόχους καὶ τὸ πρόγραμμα δράσης ποὺ θὰ τὴν ἀπασχολοῦσε.

Φαίνεται ὅτι δὲν εἶναι ἡ μόνη Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς ἐν Ἑλλάδι. Ἀρχῆς τοῦ ἔτους πληροφορηθήκαμε καὶ τὴν ἴδρυση ἀνάλογης ἐπιτροπῆς τοῦ Ὑπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας καὶ Δημοσίων Ἔργων «ποὺ θὰ ἐνισχύσει τὴν πολιτεία στὸ θεσμικὸ καὶ διαχειριστικὸ τοῦ ἔργο, θὰ ἀπαντήσει στίς ἀνησυχίες τῆς κοινῆς γνώμης καὶ τὸ κυριότερο θὰ θεμελιώσῃ τὶς ἀρχὲς ἐνὸς δημόσιου διαλόγου γιὰ τὰ νέα δεδομένα ποὺ εἰσάγει στὴν κοινὴ σκέψη καὶ ἐμπειρία καὶ οἱ πρακτικὲς ἐφαρμογὲς της»⁵. Καὶ τὸ Ὑπουργεῖο Ὑγείας καὶ Πρόνοιας ἐτοιμάζει τὴ δική του Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς.

Προφανῶς κάθε ὑπουργεῖο θέλοντας νὰ ἐξετάσῃ ἀπὸ τὴ δική του σκοπιὰ τὶς τυχόν ἐπιπτώσεις τῆς Βιοτεχνολογίας στοὺς τομεῖς εὐθύνης του συγκροτεῖ καὶ δική του «ἐπιτροπὴ σοφῶν» γιὰ ν' ἀντιμετωπίσῃ τὰ προκύπτοντα προβλήματα.

τα στην πράξη και να λάβει υπόψη του τις διαφορές ήθικες, νομικές, κοινωνικές, φιλοσοφικές και ψυχολογικές όψεις. Όπωςδήποτε ή πληθὺς τῶν Ἐπιτροπῶν δημιουργεῖ δυσκολία συντονισμού τους, ιδιαίτερα ὅταν υπάρξουν ἐνδεχομένως ἀντικρουόμενες ἀπόψεις καὶ διίστανται οἱ γνώμες ὡς πρὸς τὸ τί τελικὰ θὰ πρέπει νὰ νομοθετηθεῖ ἡ πολιτεία.

Τὴν τελευταία αὐτὴ ἀνάγκη πρόκειται κατὰ τὰ φαινόμενα νὰ καλύψει ἡ Ἐθνικὴ Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς ἢ ὁποῖα μαζί με τὴν ἄλλη Ἐθνικὴ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου θὰ ὑπάγεται ἀπευθείας στὸν κ. πρωθυπουργό. Οἱ δύο ἐπιτροπὲς συγκροτοῦνται με νομοσχέδιο ποὺ σύμφωνα με δημοσιεύματα κατατέθηκε στὴ Βουλὴ στίς 15 Ἰουλίου 1998 ἀπὸ τὸν ὑπουργὸ Ἑσωτερικῶν, Δημόσιας Διοίκησης καὶ Ἀποκέντρωσης κ. Ἀλέκο Παπαδόπουλο. Καὶ οἱ δύο Ἐπιτροπὲς σκοπεύουν στὴν προστασία τοῦ πολίτη καὶ ιδίως γιὰ ζητήματα τὰ ὁποῖα θέτει πιεστικὰ πὰ ἡ ἀνάπτυξη καὶ ἡ διάχυση τῆς σύγχρονος τεχνολογίας καὶ βιοτεχνολογίας. Μὲ τὴ σύσταση αὐτῶν τῶν Ἐπιτροπῶν τὸ ἐλληνικὸ κράτος ἀνταποκρίνεται στὴ Σύμβαση γιὰ τὴν Προστασία τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων καὶ τῆς Ἀξιοπρέπειας τοῦ Ἀτόμου σὲ σχέση με τὶς ἐφαρμογὲς τῆς Ἰατρικῆς καὶ τῆς Βιολογίας, ποὺ ὑπέγραψαν τὰ κράτη μέλη τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης στίς 4 Ἀπριλίου 1997 στὸ Ὄβιέδο τῆς Ἀστουρίας.

Ἡ Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς θὰ πληροφορεῖ τοὺς πολίτες γιὰ τὶς διαστάσεις ποὺ προσλαμβάνει ἡ ἀνάπτυξη τῆς τεχνολογίας καὶ οἱ ἐφαρμογὲς τῆς στὴν πράξη καὶ θὰ διαγράφει τὸ πλαίσιο κανόνων καὶ δεοντολογίας ποὺ πρέπει νὰ διέπει ὅλο τὸ εὖρος τῶν σύγχρονων ἀναπτυγμένων ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν. Σ' αὐτὴν θὰ συμμετέχουν τρεῖς ἐπιστήμονες με ἀντικείμενο τὴ βιολογία, τὴ γενετικὴ καὶ τὴν ἱατρικὴ πέντες ἐπιστήμονες ἀπὸ τοὺς κλάδους τῶν νομικῶν, κοινωνικῶν, ἠθικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς φιλοσοφίας, ἓνας καθηγητὴς θεολογίας καὶ ἓνας δημοσιογράφος. Ἡ θητεία τῶν μελῶν εἶναι πενταετής. Ἐλπίζουμε ὅτι σύντομα θὰ μάθουμε νεότερα, ὥστε νὰ πληροφορηθῶμε τοὺς ἀναγνώστες μας ὅταν πὰ ἐνεργοποιηθεῖ⁶.

Γνωρίζουμε ὅτι συνοδικὴ ἐξουσιοδοτήσει ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος, ὡς Πρόεδρος τῆς Δ.Ι.Σ., ἀπέστειλε πρὸς τὴ Γενικὴ Γραμματεία τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἔγγραφο με

τὸ ὁποῖο ἐζητεῖτο ἡ συμμετοχὴ ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας στίς δύο πιδ πάνω ἀναφερθεῖσες ὑπὸ σύσταση Ἐπιτροπές. Ἀπ' ὅ,τι γνωρίζουμε τὸ αἶτημα αὐτὸ δὲν ἐγίνε ἀποδεκτό⁷.

Ὁ Μακαριώτατος σύμφωνα με ὅσα εἶχε προαναγγεῖλει κατὰ τὸν ἐνθρονιστήριο λόγο του γιὰ τὴν ἀνάγκη διατυπώσεως ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τῶν ἀπόψεων τῆς γιὰ νεότερες ἐπιστημονικὲς κατακτήσεις, ἀνακοίνωσε στίς 27 Ἰουλίου 1998 στὸν πανηγυρίζοντα Ἰ. Ναὸ τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος τὴ σύσταση εἰδικῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς Βιοηθικῆς⁸.

(Συνεχίζεται)

1. Βλ. Α.Μ. Σταυροπούλου, Θάνατος καὶ ἐσχατολογία. Μιὰ ὁρθόδοξη ἀποψη ζωῆς, Ἀθήνα 1992, σ. 11.

2. Group of Advisers on the Ethical Implications of Biotechnology. Στὴν πρώτη θητεία τῆς (1992-94) εἶχε ἔξι μέλη. Στὴ δεύτερη (1994-96) καὶ στὴ ἀνανέωσή τῆς μέχρι τὸν Δεκέμβριο 1997 ἦτο ἐννεαμελής.

3. European Group of Ethics in Science and New Technologies. Εἶναι δωδεκαμελής. Περιλαμβάνει τρία μέλη προερχόμενα ἀπὸ τὶς νομικὲς ἐπιστῆμες, τέσσερα ἀπὸ τὶς βιολογικὲς, πέντε ἀπὸ τὶς ἀνθρωπολογικὲς, ἐκ τῶν ὁποίων δύο εἶναι Καθηγητὲς Θεολογίας (γερμανός, ὁλλανδός).

4. Τὰ ὑπόλοιπα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι οἱ καθηγητὲς κ.κ. Χρήστος Α. Κατάνης (Παιδιατρικῆς), Κ.Ε. Σέκερης (Βιολογικῆς Χημείας), Π.Κ. Σούζας (Φιλοσοφίας τοῦ Δικαίου), Α.Μ. Σταυρόπουλος (Ποιμαντικῆς Θεολογίας καὶ Ψυχολογίας), Ἀστέριος Γ. Τσιφτόγλου (Φαρμακολογίας) καὶ ὁ δημοσιογράφος κ. Ριχάρδος Σ. Σωμερίτης.

5. Βλ. ἐφημερίδα «ΕΞΠΡΕΣ» 19.3.1998.

6. Βλ. ἐφημερίδα «Καθημερινή» τῆς 16 Ἰουλίου 1998, ρεπορτάζ τῆς Φωτεινῆς Καλλιόπης καὶ τοῦ Τάσου Τέλλογλου. Σύμφωνα με πληροφορίες τῆς Γενικῆς Γραμματείας τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τὸ νομοσχέδιο κατατέθηκε στὴ Βουλὴ πρὸς ἐπεξεργασία μόλις στίς 29 Σεπτεμβρίου 1998.

7. Τὸ ἔγγραφο φέρει ἀριθ. Πρωτ. 2694/24.6.1998. Ἡ πληροφορία ἀναγράφεται στὸ Δελτίο Τύπου τῆς Ἰ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὴν Τακτικὴ Συνεδρία τῆς Δ.Ι.Σ. ἀπὸ 7 ἕως 10 Ἰουλίου ἐ.ε. (περ. «Ἐκκλησία 15 Αὐγούστου» - 1 Σεπτεμβρίου 1998, σ. 629). Στενὸς συνεργάτης τοῦ Ἀρχιεπισκόπου φέρεται εἶπὼν στὴν ἐφημερίδα «Καθημερινή», ὅτι ἡ μὴ συμμετοχὴ ἐκπροσώπου τῆς Ἐκκλησίας στὴν Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς «εἶναι ἓνα βῆμα ἀπογαλακτισμοῦ τῆς Πολιτείας ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία» (16 Ἰουλίου 1998, στὸ ρεπορτάζ τοῦ Τάσου Τέλλογλου, 16.7.1998).

8. Περ. «Ἐκκλησία» 1 Ἰουνίου 1998, σ. 388 καὶ 1 Αὐγούστου 1998, σ. 583. Πρβλ. ἄρθρο στὴν ἐφημ. «Πληροφόρηση» μηνὸς Μαΐου 1997 (ἀρ. φύλλου 196) με τίτλο: Τὰ θέματα τῆς γενετικῆς βιολογίας ἀπαιτοῦν καὶ ἐκκλησιαστικὴ τοποθέτηση, στὸ ὁποῖο γίνεται λόγος γιὰ ἐπείγουσα ἀνάγκη στὸ χωρὸ τῆς Ἐκκλησίας νὰ δημιουργηθεῖ ἐπιτελικὴ ὁμάδα ἐπιστημονικῆς ἐργασίας ἀποτελουμένης ἀπὸ εἰδικούς ἐπιστήμονες, ἱατροὺς, θεολόγους, κοινωνιολόγους, νομικούς, ψυχολόγους ποὺ θὰ ἀναλάβει τὸ ὑπεύθυνο καὶ δύσκολο ἔργο νὰ ἀρθρώσει ὁρθόδοξο λόγο στίς πολλὲς νέες ἐπιδόσεις τῶν γενετιστῶν, ὥστε καὶ αὐτοὶ νὰ βοηθηθοῦν ἀλλὰ καὶ τὸ κοινὸ νὰ διαφωτίζεται ὑπεύθυνα.

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ: ΤΟ ΠΛΗΡΩΜΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ*

Τοῦ Πρεσβ. π. Γερασίμου Ζαμπέλη

Μέσα ἀπὸ τὴν ζωηφόρα λειτουργικὴ καὶ μυστηριακὴ τῆς ἐμπειρίας ἀνακαινίζει καὶ ολοκληρώνει τὸν ἄνθρωπο. Τὸ ἐπισημαίνει μὲ τὸ χαρακτηριστικό του ὕψος ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος: ἡ Ἐκκλησία «ποτὲ νύμφη ἐστὶ, ποτὲ θυγάτηρ ἐστὶ, ποτὲ παρθένος ἐστὶ, ποτὲ δούλη ἐστὶ, ποτὲ βασίλισσα ἐστὶ, ποτὲ ὄρος ἐστὶ, ποτὲ παράδεισός ἐστι, ποτὲ στεῖρα ἐστὶ, ποτὲ πολυτόκος ἐστὶ, ποτὲ κρῖνόν ἐστι, ποτὲ πηγὴ ἐστὶ, πάντα ἐστὶ». Εἶναι ἡ ἴδια ἡ ζωὴ — Χριστοζωὴ — στὴν πιδ κορυφαία καὶ λαμπρὴ τῆς παρουσίας.

Ἐκκλησία εἶναι τὸ Θεανθρώπινο «σῶμα τοῦ Χριστοῦ», ποὺ λειτουργεῖ θεραπευτικά, ἀναγεννητικά καὶ μεταμορφωτικά στὸν ὅλον ἄνθρωπο. Εἶναι «ἡ ἀποκάλυψη καὶ ἡ εἴσοδος τοῦ Θεοῦ στὴν ἱστορία τοῦ κόσμου»¹⁰. Εἶναι «ὁ ἀναστημένος Ἰησοῦς Χριστός, ποὺ πάντα ζεῖ» καὶ «οὐδέποτε ἀποθνήσκει»¹¹. Καὶ ἀκόμη! Εἶναι τὸ «ἅλας τῆς γῆς»¹² καὶ τὸ «φῶς τοῦ κόσμου»¹³. Εἶναι τὸ «ἀλλόμενον εἰς ζωὴν αἰώνιον» ὕδωρ¹⁴. «Ἡ Ἐκκλησία ζωογονεῖ τὸν κόσμο, τὸν προσλαμβάνει, τὸν μεταμορφώνει, τὸν ἀνεβάζει καὶ τὸν ὁδηγεῖ πρὸς τὴν ἀνάσταση»¹⁵. Μεταβάλλεται σὲ σαγήνη τοῦ Θεοῦ¹⁶ γιὰ νὰ σώσει τὸν κόσμο. Βέβαια, δὲν προέρχεται, «οὐκ ἐστὶν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου»¹⁷, ἀλλὰ κινεῖται μέσα στὸν κόσμο, γιὰ νὰ σώσει ἀπὸ τὸν ἔσχατο κίνδυνο τοῦ πολύμορφου θανάτου τὸν κόσμο. «Οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ»¹⁸.

Καὶ νὰ θυμηθοῦμε τὸν ἱερὸ Φῶτιο, ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ θαυμάσιο ὄχημα καὶ πορθμεῖο, τὸ ὁποῖο ἔρχεται ἀπὸ τὶς οὐράνιες ἀκτὲς καὶ «διαπορθμεύει ἡμῖν τὴν ἐκεῖθεν ἀγαθοειδῆ καὶ θεῖαν εὐμένειαν»¹⁹ καὶ Χάριν.

«Ὁ Χριστὸς σαρκωθείς, Ἐκκλησίας σάρκα ἀνέλαβε» διδάσκει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος. Ἐκτοτε μέσα ἀπὸ τὰ μυστικά καὶ μυστηριακά πνευματικά αἰμοφόρα ἀγγεῖα τῆς Ἐκκλησίας μας διακινεῖται ἡ ἴδια ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, γιὰ νὰ διασώσει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν ἀσθένεια τοῦ θανάτου προσφέροντάς του τὴν δική Του ζωὴ.

«Ἡ Ὁρθόδοξη πίστις γνωρίζει τὴν πραγματικὴ ἀσθένεια τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἐντοπίζει ἀπο-

τελεσματικά, γνωρίζει σαφῶς ποιά εἶναι ἡ πραγματικὴ ὑγεία, ποὺ εἶναι ἡ θέωση, ἀλλὰ καὶ γνωρίζει καλὰ τοὺς τρόπους μὲ τοὺς ὁποίους θὰ θεραπεύσῃ τὸν ἀσθενῆ ἄνθρωπο. Αὐτὲς οἱ ἀπαραιτήτες προϋποθέσεις καθορίζουν τὴν ἀληθινότητα τῆς πίστεως»²⁰.

Πόσο εὐστοχα ἐπισημαίνουν αὐτὴ τὴν ἀλήθεια οἱ ἅγιοι Πατέρες, ὅταν χαρακτηρίζουν τὴν Ἐκκλησία «κοινωνία θεώσεως». Ἐνα, δηλαδή, ἀτέλειωτο σύνολο ἀνθρώπων, ποὺ συνδέονται μὲ τὸν χρυσὸ κρῖκο τῆς πνευματικῆς ἀγωνίας· τοὺς συγκλονίζει ὁ βαθὺς πόθος νὰ ζοῦν σταθερὰ τὴν ἀνακαινιστὴ τῆς ὑπάρξεώς τους μέσα ἀπὸ τὴν χαριτόβρυτη μυστηριακὴ ἀγωγὴ καὶ νὰ ολοκληρώνονται μὲ τὴν θαυμαστὴ πληρότητα τοῦ μυστηρίου τοῦ Χριστοῦ, σὰν προσωπικὴ καρδιακὴ ἐπένδυση. Σὰν ἓνα ἐσωτερικὸ γέμισμα ἀγάπης καὶ ἐλευθερίας ποὺ ἀποτελοῦν τὸν ἀδαπάνητο σπόρο τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως, ὁ ὁποῖος στὸ σάρκινο χῶμα τῆς ἀνθρώπινης καρδιάς μεταποιεῖται σὲ λυτρωτικὴ καὶ μεταμορφωτικὴ δύναμη ἀμάραντης ζωῆς. Ἐνῶ ταυτόχρονα καθαρίζεται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν ἐφιαλτικὸ ἐναγκαλισμὸ τῶν ποικίλων διαλυτικῶν μικροβίων — ἡθικῶν, πνευματικῶν — ποὺ τόσο ἀσίγαστα καὶ πληθωρικὰ τὴν προκαλοῦν. Καὶ φωτίζεται τὸ σκοτάδι τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ θεῖο φῶς τοῦ Θεανθρώπου.

Θὰ ἐπισημάνει μὲ τὸν δικό του τρόπο ὁ αἰιμνηστος Σέρβος ἱερομόναχος Ἰουστίνος Πόποβιτς: «...Μόνον ἐν τῷ Θεανθρώπῳ εἶδεν ὁ ἄνθρωπος διὰ πρώτην φορὰν τὸν ἑαυτὸν του τέλειον καὶ αἰώνιον. Καὶ ἐγνώρισε τὸν ἑαυτὸν του εἰς ὅλας τὰς διαστάσεις του. Ἐκεῖθεν ἡ νέα ἀξιολογικὴ καὶ φυσιολογικὴ καθολικὴ ἀρχὴ τοῦ ἀνθρώπινου γένους: «μέτρον πάντων ὁ Θεάνθρωπος»»²¹.

Μέσα ἀπὸ τὴν πνευματικὴ αὐτὴ θεώρηση ἀντικρύζοντες τὴν ζωὴ καὶ τὸν ἄνθρωπο μποροῦμε νὰ ὁδηγηθοῦμε σὲ ἀνάλογα συμπεράσματα:

Γιὰ τὸν ἐξουθενωτικὸ παραλογισμὸ τοῦ ἀνθρώπου σήμερα·

Γιὰ τὴν πληθωρικὴ αὔξηση τῆς ἐγκληματικότητος·

Γιὰ τὴν ἐφιαλτικὴ ἡθικὴ κρίση καὶ πνευματικὴ ἀπονεύρωση·

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 267 τοῦ ὑπ' ἀρ. 17 τεύχους.

Γιὰ τὴν ἐξαργύρωση τῶν ψυχῶν καὶ τὴν βαρεῖα αἴσθησις τῆς μοναξιάς.

Ἡ ἀπάντησις θὰ μᾶς δοθεῖ ἀπὸ τὸν ἅγιον Γρηγόριο τὸν Παλαμᾶ. Κι εἶναι τόσο εὐστοχῆς: «Νοῦς ἀποστὰς τοῦ Θεοῦ ἢ κτηνώδης γίνεται ἢ δαιμονιώδης, καὶ τῶν ὄρων ἀποστατήσας τῆς φύσεως ἐπιθυμεῖ τῶν ἁλλοτρίων καὶ κόρον φιλοκερδείας οὐκ οἶδε» ταῖς σαρκικαῖς ἐπιθυμίαις ἔκδοτον ἑαυτὸν ποιεῖ καὶ μέτρον ἡδονῆς οὐ γινώσκει» (Ὁμιλία 51, 6).

Ἀπομάκρυνσις τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸ λυτρωτικὸ καὶ μεταμορφωτικὸ βίωμα τῆς ζωῆς, ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίᾳ, σημαίνει ὑποταγή του σὲ φτηνὰ ἐγκοσμιοκρατικὰ κυκλώματα. Τὴν αὐτοπαράδοσή του σὲ ποικίλους διαλυτικούς μηχανισμούς, οἱ ὅποιοι ἀσίστα καὶ σταθερὰ τοῦ ψαλιδίζουν τὰ νεῦρα ἀντοχῆς· ἀφαιροῦν τὴν δυνατότητα τῆς τόλμης· προσθέτουν στιγμὲς διχασμοῦ καὶ πολυπλασιασμοῦ τὶς προκλήσεις, ποὺ σπρώχνουν σὲ τρικυμισμὸ ἐνὸς ἐπερχομένου πνευματικοῦ - ἠθικοῦ καὶ σωματικοῦ ναυαγίου.

Μέσα στὸν ἱλιγγο τοῦ παραλογισμοῦ καὶ τὴν ἀγωνία τῆς ἀσωτείας του ὁ ἄνθρωπος μεταβάλλεται σ' ἓνα φθαρμένο ἀντικείμενο. Συχνὰ θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸ του λεμονόκουπα, πεταμένη στὴν ἄκρη τῆς κοινωνίας. Καὶ βυθίζεται στὴν ἀπόγνωσις. Χάνει τὴν οὐσία τῆς ζωῆς. Παραδίδεται στὴν διαλυτικὴ χοάνη τῆς κοινωνικῆς ἐρήμου, γιὰ νὰ συνθλιβεῖ σὲς ὑλιστικὲς τῆς μυλόπετρης. Καὶ —στὴ συνέχεια— νὰ αἰμορραγεῖ μέσα «εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ Θεοῦ»²².

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας μὲ σταθερότητα ποὺ ἐκπλήσσει καὶ ἀποφασιστικότητα, ποὺ προϋποθέτει πνευματικὴ καθαρότητα, ἀντιστέκεται στὰ περίεργα ρεύματα φθορᾶς τοῦ ἀνθρώπου. Ἀτενίζοντας τὸ παρὸν ἀπὸ τὸ αἰμάτινο ὕψος τῆς αἰωνιότητος κομίζει διακριτικὰ μιὰ ἀδιάκοπα νέα καὶ ἀμάραντα ἀληθινὴ θέασις τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ κόσμου καὶ αὐτῆς τῆς ἱστορίας. Ὁπλισμὸς τῆς δὲν εἶναι ὅ,τι ἱκανοποιεῖ τὶς ἀνήσυχες ὁρέξεις καὶ τὶς βέβηλες σκέψεις τῶν ἀνθρώπων. Οὐτε ὅ,τι τοὺς ἐξουθενώνει καὶ τοὺς διαλύει. Εἶναι ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐλευθερία. Δύο ἰσχυρὲς πνευματικὲς δυνάμεις, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν τὴν κυρίαρχη πηγὴ τροφοδοσίας καὶ ἀνακαίνισις τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ ἀπαραίτητο πλῆρωμα τῆς ζωῆς. Ἐμπλουτίζουν τόσο τὴν ψυχὴ, ὅσο καὶ τὸ σῶμα. Καὶ δημιουργοῦν τὶς ἀπαραίτητες βάσεις γιὰ μιὰ ζωὴ ἀληθινὴ· ἀγωνιστικὴ· θεανθρώπινη.

Νὰ θυμηθοῦμε στὸ σημεῖο αὐτὸ τὸν γνωστὸ Ὁρθόδοξο θεολόγο Παῦλο Εὐδοκίμου: «Ἄν πρέπει νὰ σωθεῖ κάτι μέσα στὸν κόσμον, δὲν εἶναι προπαντὸς ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, διατὶ μᾶς ἀγάπησε πρῶτος καὶ ἡ δύναμή του κρατεῖ καὶ στηρίζει τὴν ἀναμενόμενη ἀπάντησις». Ἐνῶ ταυτόχρονα ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μεταποιεῖται σὲ πνοὴ κοινωνικῆς προοπτικῆς καὶ συνενώνει ἁρμονικὰ τὶς ἀνθρώπινες ὑπάρξεις. Ἐξάλλου «δὲν εἶναι δυνατόν διαφορετικὰ νὰ σωθεῖ κανεὶς παρὰ μόνον μέσα ἀπὸ τὸν πλησίον» ἐπισημαίνει ὁ ἅγιος Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος.

Ἐδῶ, στὸν ἱερὸ χώρο τῆς Ἐκκλησίας, θὰ μάθουμε ὅτι, «ὅταν κάποιος ἀπὸ μᾶς πέφτει, πέφτει μόνος του ἀλλὰ κανένας δὲν σώζεται μόνος του. Αὐτὸς ποὺ σώζεται, σώζεται μέσα στὴν Ἐκκλησίᾳ ὡς μέλος τῆς καὶ σὲ κοινωνία μ' ὅλα τ' ἄλλα τῆς μέλῃ. Ἄν κάποιος πιστεύει, εἶναι μέσα στὴν κοινωνία τῆς ἀγάπης· ἂν προσεύχεται, εἶναι μέσα στὴν κοινωνία τῆς προσευχῆς».

Κινητήρια, βέβαια, δύναμη τῆς πνευματικῆς ζωῆς, αὐτῶν τῶν ἁγιοποιῶν «ξεπερασμάτων», τῶν ἀγωνιστικῶν προπονήσεων, εἶναι ἡ ἄσκησις. Ὁ καθημερινὸς πνευματικὸς ἀγὼνας. Ποὺ ὁδηγεῖ στὴν καθαρότητα τῆς καρδιᾶς καὶ φέρει τὸν Χριστὸ μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου.

(Συνεχίζεται)

10. Ἐπισκόπου Διονυσίου Α. Ψαριανοῦ, Μητροπολίτου Σεργίων καὶ Κοζάνης, Ὁρθοδοξία καὶ Εὐρωπαϊκὴ κοινότητα, Κοζάνη 1990, σελ. 12.

11. Ἐπισκόπου Διονυσίου Α. Ψαριανοῦ, Ὁρθοδοξία..., σελ. 17.

12. Ματθ. 5,3.

13. Ματθ. 5,14.

14. Ἰωάν. 4,14.

15. Ἐπισκόπου Διονυσίου Α. Ψαριανοῦ, Ὁρθοδοξία..., σελ. 17.

16. Ματθ. 14,47.

17. Ἰωάν. 17,14-15.

18. Ἰωάν. 17,15.

19. Μ. Φωτίου, Τὰ ἀμφιλόγια, ἐρῳτ. ρα', Migne, E.P. 101,656.

20. Ἀρχιμ. Ἱεροθέου Βλάχου, Ἐκκλησία καὶ Ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα, σελ. 78.

21. Ἀρχιμ. Ἰουστίνου Πόποβιτς, Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ Οἰκουμενισμός, ἐκδ. ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΥΨΕΛΗ, Θεσ/κη 1974, σελ. 205-206.

22. Vladimir Lossky, Ἡ μυστικὴ θεολογία τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, μετάφρ. Στέλλας Κ. Πλευράκη, Θεσ/κη 1973, σελ. 153.

Η ΑΚΟΣΜΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Ἑρμηνευτικὸ σχόλιο στὸ Ἰωάν. 1,10*

Τοῦ κ. Κωνσταντίνου Π. Παπαθανασίου, θεολόγου

Εἰδικότερα, στὸν εὐαγγελιστὴ Ἰωάννη, ποὺ κάνει λόγο γιὰ τὴν γνώση τοῦ Θεοῦ, καλύτερα γιὰ τὸ «γινώσκειν τὸν Θεόν», ἀφοῦ ἡ λέξη γνώση δὲν χρησιμοποιεῖται στὸ Δ' Εὐαγγέλιο, λαμβάνει τὴν ἔννοια τῆς ἀποκάλυψης³⁰. Πρόκειται γιὰ τὴ φανέρωση τοῦ Θεοῦ Πατέρα διὰ τοῦ Υἱοῦ. Κι αὐτὸ συμβαίνει διότι ὁ Λόγος «ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν» (1,2), εἶναι «ὁ ὢν παρὰ τοῦ Θεοῦ», «ἐώρακε τὸν Πατέρα» (6,46). Κι ἀφοῦ λέγει ὅτι «ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐσμέν» (10,30)· «καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ καὶ ἐγὼ γινώσκω τὸν πατέρα» (10,15)· καὶ «ὁ ἐώρακὼς ἐμὲ ἐώρακε τὸν πατέρα» (14,9), εἶναι φυσικὸ ἐπακόλουθο ὅτι «οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ» (14,6). Ὅταν, λοιπόν, λέμε ὅτι οἱ ἄνθρωποι γνωρίζουν τὸ Θεό, τότε ὁμιλοῦμε γι' ἐκείνους ποὺ τὸν ἀκολουθοῦν, τοὺς μαθητὲς τοῦ Κυρίου, ποὺ γνωρίζουν τὸν Ἰδιο καὶ διὰ τοῦ Ἰησοῦ γνωρίζουν τὸν Πατέρα.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἂς δοῦμε πέντε βασικὰ σημεία τοῦ «γινώσκειν»³¹. α. Τὸ πρῶτο εἶναι ἡ ἀγαθὴ προαίρεση ποὺ κάνει τὸν Πατέρα νὰ ὠθεῖ περισσότερο τὸν πιστὸ γιὰ τὴ θεία γνώση: «Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με, ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν» (6,44). β. Οἱ πιστοὶ ἀναγνωρίζουν τὸν Ἰησοῦ καὶ ὁ Ἰησοῦς γνωρίζει τοὺς δικούς του: Ὁ Ἰησοῦς, ποὺ εἶναι ὁ καλὸς ποιμένας, λέγει: «γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν» (10,14). γ. Ὁ σταθερὸς καὶ συνεχὴς ὁδηγὸς τοὺς εἶναι ὁ Ἰησοῦς, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀνάμεσα στὰ ἄλλα ἡ «ὁδὸς» (14,6) καὶ ὁδηγεῖ τοὺς πιστοὺς στὸν Πατέρα. δ. Μετὰ τὴν ὕψωση τοῦ Υἱοῦ, δηλαδὴ τὸ σταυρικὸ πάθος, τὴν ταφή, τὴν Ἀνάσταση καὶ τὴν ἐκ δεξιῶν καθέδρα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν φανέρωση τῆς δόξας Του, καταλαβαίνουν πραγματικὰ τὸν Ἰησοῦ: «Τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι» (8,28). ε. Ἡ δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι καθοριστικὴ γιὰ τὴ γνώση τῶν ἔργων τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῆς διδασκαλίας Του: «Ὁ δὲ παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον... διδάξει... ὑπομνήσει» (14,26) καὶ «ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν» (16,12).

Ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω διαπιστώνεται ὅτι ἀντικείμενον στὸ «γινώσκειν»³² εἶναι τόσο τὸ πρόσωπο τοῦ Υἱοῦ ποὺ σαρκώνεται ὡς Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὅσο

καὶ ἡ ἀλήθεια, τὰ ὁποῖα μεταξύ τους ταυτίζονται. Τὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ εἶναι πολὺ χαρακτηριστικά: «Ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν» (17,3)· ἐπίσης, «γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν» (8,32)· καὶ «ἐγὼ εἰμι... ἡ ἀλήθεια» (14,6). Ἡ τελευταία φράση θὰ βρεῖ μεγάλη ἀπήχηση στὴν ἐκκλησιαστικὴ καὶ πατερικὴ Γραμματεία, ὅπου πρῶτος ὁ Ὡριγένης θὰ ἀποκαλέσει τὸν Ἰησοῦ ὡς «τὴν αὐτοαλήθεια τὴν οὐσιώδη»³³. Μὲ ἄλλα λόγια, «ὁ Χριστὸς εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος ἡ ἀλήθεια»· εἶναι πράγματι ἡ ἀλήθεια, ὅχι ἐπειδὴ εἶναι Θεός, ἀλλὰ ἐπειδὴ, ὁ Λόγος ποὺ ἐγίνε σάρκα, φέρει μέσα του τὴν πληρότητα τῆς ἀποκαλύψεως, γνωρίζοντάς μας τὸν Πατέρα»³⁴.

Ἐπιπλέον, μὲ τὴν ἐνανθρώπηση τοῦ Λόγου καὶ ὅσον ἀφορᾷ στὴ σχέση της μὲ τὴ γνώση τοῦ Θεοῦ, ἔχουμε τώρα μιὰ νέα κατάσταση, μιὰ καινούργια σχέση ποὺ καταγράφεται ἀπὸ τὸν Ἰωάννη στὴν Α' Ἐπιστολὴ του: «Οἶδαμεν ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦκει καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινόν» καὶ ἐσμέν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ νύφ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς Θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος» (5,20). Ὁ σαρκωμένος Λόγος μᾶς ἔδωσε τὴν πνευματικὴ δύναμη γιὰ νὰ γνωρίσουμε τὸν ἀληθινὸ Θεό· εἴμαστε ἐνωμένοι μὲ τὸν ἀληθινὸ Θεὸ μέσω τοῦ Υἱοῦ του, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς εἶναι ὁ ἀληθινὸς Θεός, αὐτὸς εἶναι ἡ αἰώνια ζωὴ. Πράγματι, στὸ στίχο αὐτὸ «ξεδιπλώνεται, ὑψώνεται καὶ ἀνακεφαλαιώνεται ὁλόκληρο τὸ εὐαγγέλιο τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου καὶ ὁλόκληρη ἡ θεολογία του»³⁵.

Οἱ πιστοί, ἂν καὶ ζοῦν στὸν κόσμος, στὸν «κόσμο τοῦτο», γνωρίζοντας τὸν ἀληθινὸ Θεὸ ἀποκοῦν ἐκεῖνο ποὺ κανεὶς ἄλλος δὲν μπορεῖ νὰ τοὺς τὸ δώσει, τὴν αἰώνια ζωὴ. Αὐτὴ, ἡ ἀπλὰ ἡ συνώνυμη λέξη «ζωή», ὅπως συνηθίζει νὰ τὴν ἀποκαλεῖ ὁ Ἰωάννης ἀποφεύγοντας τὴ φράση τῶν συνοπτικῶν Εὐαγγελιστῶν «βασιλεία τοῦ Θεοῦ» ἢ «βασιλεία τῶν οὐρανῶν»³⁶, εἶναι τὸ μόνιμο καὶ ἐσχατολογικὸ δῶρο ποὺ δίνεται στοὺς πιστούς. Δὲν εἶναι τὸ τελευταῖο, ἢ κάτι ποὺ θὰ δοθεῖ στοὺς ἐσχατοὺς χρόνους, ἀλλὰ τὸ δῶρο τῆς θεογνωσίας καὶ συνάμα τῆς νίκης ἐναντίον τῆς ἀκοσμίας τοῦ κόσμου.

«Καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω» (1,10c). Τὸ τρίτο αὐτὸ ἡμιστίχιο συνδέεται παρατακτικὰ (μὲ τὸ

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 271 τοῦ ὑπ' ἀρ. 17 τεύχους.

συμπλεκτικό σύνδεσμο «καί») με τὰ δύο προηγούμενα. Ὡστόσο, ἐκφράζει σχέση ἀντίθεσης ἢ ἐναντίωσης, καὶ στὴ θέση τοῦ «καί» μποροῦσε νὰ εἶναι ὁ σύνδεσμος «καίτοι». Δηλαδή, ὁ Λόγος ὡς φῶς ἦταν μέσα στὸν κόσμος, κι ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ δημιουργήθηκε, ἐνῶ (ἢ, ἂν καί) ἓνα μέρος τῆς ἀνθρωπότητας δὲν τὸν ἀναγνώρισε³⁷. Αὐτὴ ἡ ἀνθρωπότητα δὲν καταλαβαίνει τίποτα ἀπὸ ὅσα ἀναφέραμε ἀνωτέρω γιὰ τὸ ρῆμα «γινώσκω». Καὶ ἐπειδὴ τὸ «γινώσκω» συγγενεῖ πάρα πολὺ μετὰ τὸ «πιστεύειν», κι ἡ φράση «ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σὺ [Πάτερ] με ἀπέστειλες» (11,42) ἰσοδυναμεῖ μετὰ τὴν ἄλλη «ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν [καὶ Πατέρα] καὶ ὃν ἀπέστειλες Ἰησοῦν Χριστὸν» (17,3), ὁ κόσμος δὲ γνωρίζει καὶ δὲν πιστεύει στὸν ἐνανθρωπήσαντα Θεό. Μὲ ἄλλα λόγια, ἡ ἀκοσμία τοῦ κόσμου σημαίνει ἀγνωσία καὶ ἀπιστία τοῦ κόσμου³⁸.

Συγκεκριμένα, τὰ γνωρίσματα τοῦ «κόσμου» καὶ τῆς ἀκοσμίας του εἶναι τὰ ἑξῆς³⁹:

α. Ὡς πρὸς τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ. «Οὐκ ἔγνω» τὸ Λόγο πού ὁ Θεὸς Πατὴρ ἀπέστειλε στὸν κόσμον ἀπὸ ἀγάπη γιὰ τὴ σωτηρία του. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ «κόσμου» «οὐ πιστεύουσι» στὸν Υἱὸ (16,9), εἶναι οἱ «ἀπειθοῦντες τῷ υἱῷ» (3,36), καὶ «οὐ λαμβάνουσι αὐτόν» (5,43). Αὐτὴ εἶναι ἡ κεφαλαιώδης ἀμαρτία του. Ἐπιπλέον, ὁ Ἰησοῦς λέγει κατηγορηματικὰ ὅτι ὁ «κόσμος» «ἐμὲ μισεῖ» (7,7· 15,23,24), δηλαδή «μισεῖ τὸ φῶς» (3,19), τὸ «φῶς τοῦ κόσμου» (8,12)⁴⁰.

β. Ὡς πρὸς τὸ Θεὸ Πατέρα. Κι ἐδῶ παρατηρεῖται ἡ ἴδια ἀντίδραση καὶ συμπεριφορὰ, πού εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς προηγούμενης. Τοὺς λέγει ὁ Ἰησοῦς ὅτι «οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν [τὸν Πατέρα]» (8,55· 16,3), «αὐτὸν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε» (7,28· 15,21). «Οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν πατέρα μου» (8,19). Κι αὐτὸ συμβαίνει διότι «ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν» (5,23). Ἐπιπλέον, ὅπως ἔχουν μισήσει τὸν Υἱό, ἔτσι «καὶ τὸν πατέρα μου μεμισήκασι» (15,23,24)⁴¹.

(Συνεχίζεται)

30. Ἄμεσο παράδειγμα τῆς «γνώσης» ὡς ἀποτέλεσμα ἀποκαλυπτικῆς ἐμπειρίας εἶναι ἐκεῖνη τοῦ Προδρόμου γιὰ τὸν Ἰησοῦ. «Ἦρθε τὴν πρὸς κατάλληλη στιγμή ἡ ἀποκαλυπτική του ὥρα» καὶ ἀνοίξε γι' αὐτόν μιὰ ἐσωτερικὴ πνευματικὴ πορεία, μετὰ ὅλες τὶς ἐξάρσεις καὶ τὶς ἀναβάσεις της...» σημειώνει ὁ Καθηγ. Γεώργιος Π. Πατρῶνος, Ἡ ἱστορικὴ πορεία τοῦ Ἰησοῦ. Ἀπὸ τὴ φάνη ὡς τὸν κενὸ τάφο (Ἀθήνα: ἐκδ. Δόμος, [1991, 1992], 1997), σελ. 230.

31. Βλ. Jean Corbon & Albert Vanhoye, «Γνωρίζω», στὸ

Λεξικὸ Βιβλικῆς Θεολογίας, ἐκδ. ἀπὸ τὸν Xavier Léon-Dufour, μετάφρ. ἀπὸ ομάδα μετὰ τὴν ἐποπτεία τῶν Σάββα Ἀγουρίδη, Σταύρου Βαρτιμιανὸν κ.ά. (Ἀθήνα: Ἐκδ. «Βιβλικὸ Κέντρο "Ἄρτος Ζωῆς"», 1980), στ. 218. Χρήστου Σπ. Βούλγαρη, Ἡ γνώσις τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν (Ἀθήνα: Ἀνάπτυον ἐκ τοῦ περ. Θεολογία, 1992), σελ. 24 ἐξ.

32. Πρβλ. Rudolf Bultmann, «Γινώσκω», στὸ ThDNT, vol I (1964, 1991 repr.), σσ. 711-13, ὅπου ἀναπτύσσεται ἰδιαίτερα ἡ «ἰωάννεια γνώση».

33. Ὡριγένους, Τῶν εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον ἐξηγητικῶν, τόμος 5' (3), στ' Migne, P.G. τόμ. 14, στ. 209D. ΒΕΠΕΣ, τόμ. 12 (1957), σελ. 17, 38-39. Σὲ ἄλλο σημείο ὁ ἴδιος ἐκκλησιαστικὸς συγγραφέας ἀποκαλεῖ τὸν Ἰησοῦ ὡς «αὐτοσοφία, αὐτοδικαιοσύνη, αὐτοαλήθεια καὶ αὐτοβασιλεία»· βλ. Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, Μυσταγωγικαὶ κατηχήσεις, εἰσαγωγή - σχόλια κειμένου ὑπὸ Γεωργίου Π. Πατρῶνου, μετάφραση - σχόλια μεταφράσεως ὑπὸ ἱερομ. Μεθοδίου Ὀλυμπιώτη, στὴ σειρά: «Ἐπὶ τὰς πηγὰς, ἐκλεκτὰ πατερικὰ κείμενα, 5» (Ἀθήνα: Ἀποστολικὴ Διακονία, 1982), σελ. 206.

34. Ignace de la Potterie, «Ἀλήθεια», στὸ ΛΒΘ, στ. 56.

35. Ἰουστίνου Πόποβιτς (ἀρχμ.), Οἱ τρεῖς καθολικὲς Ἐπιστολὲς Ἰωάννου, παρουσίαση - μετάφρ. - εἰκονογρ. ἀπὸ Μιχ. Σ. Χρυσανθόπουλου (Θεσσαλονίκη: ἐκδ. Β. Ρηγοπούλου, 1988), σελ. 128.

36. Βλ. Ἰωάννου Παναγόπουλου, Εἰσαγωγή στὴν Καινὴ Διαθήκη (Ἀθήνα: χ.ἐ., 1994), σελ. 138.

37. «Οὐ γὰρ ἀπλῶς εἶπεν, ὅτι οὐδεὶς αὐτὸν ἔγνω, ἀλλ' ὅτι "ὁ κόσμος αὐτόν οὐκ ἔγνω"· τουτέστιν, οἱ τῷ κόσμῳ μόνῳ προσηλωμένοι, καὶ τὰ τοῦ κόσμου φρονούντες ἄνθρωποι» λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος (Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην, Ὁμιλία Α', α'· Migne, P.G., τόμ. 59, στ. 68).

38. Βλ. Bruce Milne, The Message of John, with study guide, στὴ σειρά: «The Bible Speaks Today» (Leicester: Inter-Varsity Press, 1993), σσ. 43-44.

39. Πρβλ. N. H. Cassem, «A grammatical and contextual inventory of the use of κόσμος in the Johannine corpus with some implications for a Johannine cosmic theology», στὸ περ. New Testament Studies, τόμ. 19 (1972), σσ. 81-91.

40. «Ἀμήχανον γὰρ συνυπάρχειν τὴν πρὸς τὸν κόσμον ἀγάπην τῇ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπῃ» ὡς ἀμήχανον συνυπάρχειν ἀλλήλοις φῶς καὶ σκότος, ἡ Χριστὸν καὶ τὸν Βελίαρ, ἡ τὸν ναὸν εἶναι τοῦ Θεοῦ μετὰ τοῦ ναοῦ τυγχάνοντος εἰδῶλων» (Ὡριγένους, Τῶν εἰς τὸν κατὰ Ἰωάννην, τόμος ΙΘ', κα'· Migne, P.G., τόμ. 14, στ. 565C. ΒΕΠΕΣ, τόμ. 12 [1957], σελ. 200, 9-13).

41. Τὸ μῖσος τοῦ κόσμου ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Κύριο, τὸ Θεὸ Πατέρα καὶ σὲ ὅποιον γενικὰ ἀκολουθεῖ τὸ «εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ»· τοιοῦτοτρόπως, οἱ μαθητὲς τοῦ Ἰησοῦ ἀποτελοῦσαν κι αὐτοὶ τὸ ἀντικείμενον τοῦ μίσους τοῦ κόσμου. «...Τίς ἂν ἐνδοιάσαι λοιπόν, ὡς ἐμελλον ἔσεσθαι τοῦ Σωτῆρος οἱ μαθηταί, στυγιοί μὲν τοῖς Ἰουδαίοις, διεπτυσμένοι δὲ παρὰ τοῖς τὴν Ἑλλήνων νοσοῦσι πλάνησιν» ἦρισται δὲ ἡδεῖς, μᾶλλον δὲ δυσσυχθέστατοι τοῖς φιληδονεῖν ἐλομένοισι, καὶ τὸν ἐξήτηλον ἐν τρυφαῖς τετιμηκόσι βίον;» (Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Ἐρμηνεία ἡ ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον, βιβλίον Ι', 15,18· Migne, P.G. τόμ. 74, στ. 396).

Η ΙΕ' ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΦΩΤΙΖΟΜΕΝΟΥΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΥΡΙΑΛΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Τοῦ κ. ΝΙΚ. Κ. ΔΡΑΤΣΕΛΛΑ, Θεολόγου, Μ. Α. Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Η'. Ὁ Ἀντίχριστος, πρόσωπον ἐσχατολογικόν, τὸ ὁποῖον θὰ λάβῃ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ἐκ τοῦ διαβόλου καὶ θὰ κυβερνήσῃ μὲ μαγικὴν δύναμιν, θὰ ἔλθῃ μετὰ περιόδον μεγάλῃς ἀνομίας καὶ θὰ διενεργήσῃ σημεῖα καὶ τέρατα ἀγυρτικά, εἰς τὴν πραγματοποιήσῃ τῶν ὁποίων θὰ ἐμπνέῃ αὐτὸν ὁ σατανᾶς. Κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον «οὗ ἐστὶν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους»⁶⁴. Ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν ὑπαινίττεται ὅτι ὁ διάβολος θὰ χρησιμοποίησιν τὸ πρόσωπον αὐτὸ ὡς ὄργανον ἐνεργῶν ὁ ἴδιος (ὁ σατανᾶς) αὐτοπροσώπως διὰ τοῦ Ἀντιχρίστου. Γνωρίζων δηλαδὴ ὁ διάβολος ὅτι δὲν θὰ ὑπάρξῃ ἐπιείκεια δι' αὐτὸν κατὰ τὴν μέλλουσαν κρίσιν, δὲν ἀρκεῖται πλέον εἰς τὸ νὰ πολεμῇ τοὺς ἀνθρώπους χρησιμοποιῶν τοὺς ὑπηρέτας του, ἀλλὰ μάχεται ὁ ἴδιος φανερώς διὰ τοῦ προσώπου τοῦ Ἀντιχρίστου. Θὰ πολεμῇ δὲ διὰ ψευδῶν σημείων καὶ τεράτων, κατὰ δὲ τὸν Εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην «ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ»⁶⁵ καὶ θὰ δημιουργήσῃ τόσον ψευδὴ ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς του, ὥστε οὗτοι νὰ πλανηθοῦν ἐντελῶς καὶ νὰ πιστεύουν ὅτι ἀνέστησαν ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι δὲν ἠγέρθησαν ἀληθῶς ἐκ τοῦ τάφου καὶ ὅτι ἐθεραπεύθησαν χωλοὶ καὶ τυφλοί, οἱ ὅποιοι οὐδέποτε ἐθεραπεύθησαν.

Κατὰ τὴν Β' πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολήν, κεφάλαιον 2, 4, τὸ ἐσχατολογικὸν πρόσωπον τοῦ Ἀντιχρίστου, θὰ ὑψώγῃ ἐαυτὸ ὑπεράνω παντὸς θεωρουμένου ὡς θεοῦ ἀντιτασσόμενον εἰς τὴν λατρείαν οἰουδήποτε θεοῦ καὶ τὴν προσκύνῃσιν αὐτοῦ εἰς οἰονδήποτε ναόν. Ἐπίσης θὰ μισήσῃ δῆθεν τὰς εἰδωλολατρικὰς θεότητας. Θὰ πράξῃ δὲ τοῦτο ἐξ ἀναισχυντίας μεγάλῃς, ὥστε νὰ ἀποπειραθῇ νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἅγιος Κύριλλος λέγει ὅτι θὰ ἐγκατασταθῇ οὗτος εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἰουδαίων, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἤδη καταλυθῇ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκφωνήσεως τῶν Κατηχήσεων. Εἶναι προφανὲς ὅτι ὁ ναὸς, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ καθίσῃ κατὰ τὰς σχετικὰς Βιβλικὰς προφητείας, εἶναι ὁ ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος ἀνεγερθεὶς ἀρχικῶς καὶ ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου ἀνοικοδομηθεὶς, ὁ ὁποῖος κατεστράφη ὁλοσχερῶς ὑπὸ τοῦ Ρωμαίου

στρατηγοῦ καὶ κατόπιν αὐτοκράτορος Τίτου τὸ 70 μ.Χ.⁶⁶. Δὲν πρόκειται βεβαίως, τονίζει ὁ ἅγιος πατήρ, περὶ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἐξεφωνοῦντο αἱ Κατηχήσεις πρὸς τοὺς μέλλοντας νὰ λάβουν τὸ ἅγιον Βάπτισμα. Ὁ ναὸς οὗτος ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀποτελεσθῇ εἰς τὸ μέλλον τὸν ναόν, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ἐκάθητο ὁ Ἀντίχριστος. Ἀρνεῖται δὲ τοῦτο ὁ ἅγιος Κύριλλος, ὅχι διότι χαρίζεται εἰς τοὺς ἐξ Ἑβραίων χριστιανούς, ἀλλὰ διότι, ἐφ' ὅσον ὁ Ἀντίχριστος πρόκειται νὰ ἔλθῃ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ὡς δῆθεν Χριστός, ἐπιθυμεῖ οὗτος νὰ προσκυνηθῇ ὑπ' αὐτῶν. Διὰ τοῦτο ἀποδίδει ὑψίστην σημασίαν εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἰουδαίων, ὥστε νὰ ἐξαπατήσῃ αὐτοὺς περισσότερον καὶ νὰ τοὺς ἀφίσῃ νὰ πιστεύουν ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ καταγόμενος ἐκ τοῦ γένους τοῦ Δαβὶδ (Μεσσίας) καὶ πρόκειται νὰ ἀνοικοδομήσῃ τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος.

Ἡ ἔλευσις τοῦ Ἀντιχρίστου συνδέεται ἐσχατολογικῶς πρὸς τὴν προφητείαν περὶ τῆς καταστροφῆς τοῦ ναοῦ τῶν Ἱεροσολύμων, ἡ ὁποία ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ: «οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται»⁶⁷. Ἡ καταστροφή αὕτη δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ χρονικῶς μὲ ἀκρίβειαν.

(Συνεχίζεται)

64. Πρβλ. ΒΕΠΕΣ, τ. 39, σελ. 191, 27-29, Β' Θεσ. 2,9.

65. Πρβλ. ΒΕΠΕΣ, τ. 39, σελ. 191, 34, Ἰω. 8,44.

66. Πρβλ. ΒΕΠΕΣ, τ. 39, σελ. 192, 1.

Πρόκειται περὶ τοῦ τρίτου κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν Ναοῦ τῶν Ἱεροσολύμων. Ὁ περίφημος πρῶτος Ναὸς εἶχεν ἀνεγερθῇ ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος ἐπὶ τοῦ λόφου Μοριά καὶ εἶχε καταστραφῇ ὁλοσχερῶς τὸ 586 π.Χ. κατὰ τὴν Βαβυλωνίαν αἰχμαλωσίαν. Ὁ δεύτερος, ὁ ὁποῖος ἀνηγέρθη ἐπὶ τῶν ἐρείπειων τοῦ πρώτου ὑπὸ τοῦ ἡγέτου τῶν ἐκ τῆς Βαβυλωνίου αἰχμαλωσίας ἐπιστρεψάντων Ἑβραίων Ζοροβάβελ, ἀπετέλει «μίαν ὥχρὰν ἀποκατάστασιν τοῦ παλαιοῦ ναοῦ». Ὁ Ναὸς τοῦ Ζοροβάβελ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ τρίτου καὶ τελευταίου Ναοῦ τῶν Ἱεροσολύμων κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰουδαίας Ἡρώδου τοῦ Μεγάλου. Ὁ Ναὸς οὗτος κατεστράφη ὁλοσχερῶς κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τοῦ Τίτου τὸ 70 μ.Χ. Ἴδε ἐν Θ.Η.Ε., τόμος 9ος, στήλῃ 313. Πρβλ. καὶ Β. Κ. Στεφανίδου, Ἑκκλησιαστικὴ Ἱστορία, Ἀθήναι 1948, σελ. 102, 258, 717.

67. Πρβλ. ΒΕΠΕΣ, τ. 39, σελ. 192, 8-9, Ματθ. 24,2.

ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΤΡΑ ΚΑΙ ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

α. Ὡσπερ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός, τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ.

(Α' Κορ. ια' 12)

Ὅπως ἡ γυναῖκα προῆλθε ἀπὸ τὸν ἄντρα, ἔτσι καὶ ὁ ἄντρας προέρχεται ἀπὸ τῆς γυναῖκα καὶ ὅλα προέρχονται ἀπὸ τὸ Θεό.

β. Οἱ ἄνδρες ὁμοίως συνοικοῦντες κατὰ γνώσιν, ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ ἀπονέμοντες τιμὴν, ὡς συγκληρονόμοι χάριτος ζωῆς.

(Α' Πέτρ. γ' 7)

Οἱ ἄνδρες νὰ συγκατοικεῖτε ὡς συνετοὶ μὲ τὶς συζύγους σας καὶ νὰ ἀποδίδετε σὲ αὐτὲς τὴν πρέπουσα τιμὴ καὶ νὰ μὴν λησμονεῖτε ὅτι ἡ γυναῖκα εἶναι ἀσθενέστερη. Ἐξάλλου καὶ οἱ γυναῖκες σας εἶναι μαζὶ μὲ σὰς κληρονόμοι τῆς ἰδίας χάριτος καὶ αἰώνιας ζωῆς.

γ. Θὰ ἐξαρτιέσαι, Εὐα, ἀπὸ τὸν ἄντρα σου καὶ αὐτὸς θὰ εἶναι κύριός σου.

(Γεν. γ' 16)

δ. Ἡ ἐνάρετη γυναῖκα εἶναι στεφάνι δόξας γιὰ τὸν ἄντρα τῆς. Ἀντίθετα, ὅπως τὸ σκουλήκι κατατρώγει τὸ δέντρο, ἔτσι καὶ κακιὰ γυναῖκα καταστρέφει τὸν ἄντρα τῆς.

(Παρ. ιβ' 4)

ε. Δὲν μποροῦν οἱ ἄνδρες νὰ ζήσουν χωρὶς τὶς γυναῖκες.

(Α' Ἑσδρα δ' 17)

ς. Ἄνδρες εἶναι οἱ νομοθέτες καὶ ἡ νομοθεσία εἶναι ἐναντίον τῶν γυναικῶν.

(Γρηγόριος ὁ Θεολόγος)

ζ. Ἐσταυρώθηκεν ὁ Θεὸς τόσον δι' ἐσέ, ὅσον καὶ δι' ἐκείνην. Πατέρα λέγεις ἐσὺ τὸν Θεόν, Πατέρα τὸν λέγει καὶ ἐκείνη. Ἐχετε μίαν πίστιν, ἓνα βάπτισμα. Δὲν τὴν ἔχει ὁ Θεὸς κατωτέραν.

(Κοσμάς ὁ Αἰτωλὸς)

η. Κάστρα ἅπαντα μιᾶς πόλης εἶναι οἱ ἄνδρες τῆς.

(Ἀλκαῖος)

θ. Γυναικὸς ἄρχε.

(Πλάτων)

Νὰ κυβερνᾷς τὴν γυναῖκα σου.

ι. Ὁ γνωστικὸς ἄντρας δὲν πρέπει ποτὲ νὰ παραδῶσει τὰ ἡνία στὴν γυναῖκα καί, παρατώντας τα, ν' ἀφήσει αὐτὴν νὰ κυβερνᾷ.

(Εὐριπίδης)

ια. Οἱ ἄνδρες κάνουν τὰ ἔργα καὶ οἱ γυναῖκες κάνουν τοὺς ἄντρες.

(Ἰσοκράτης)

ιβ. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ ἄντρα εἶναι νὰ κερδίζει καὶ τῆς γυναῖκας ν' ἀποταμιεύει.

(Ἀριστοτέλης)

ιγ. Εἶναι γνώρισμα τοῦ ἄντρα νὰ ὑποφέρει μὲ γενναιότητα τὶς ἀτυχίες ποὺ συμβαίνουν στὴ ζωὴ του.

(Μένανδρος)

ιδ. Διορθώστε τὸν ἄντρα καὶ θὰ διορθωθεῖ μαζί του ἀναγκαστικὰ καὶ ἡ γυναῖκα.

(Κικέρων)

ιε. Ὁ ἄντρας ἀποβλέπει πάντα στὸ ὠφέλιμο καὶ ἡ γυναῖκα πάντα στὸ ὠραῖο.

(Βάκων)

ις. Κανένας ἄντρας δὲν ἐπιθύμησε ποτὲ νὰ εἶναι γυναῖκα.

(Ἑμμαν. Κὰντ)

ιζ. Οἱ μεγάλοι ἄνδρες εἶναι οἱ φάροι τῆς ἀνθρωπότητος.

(Σοπενχάουερ)

ις. Οἱ μεγάλοι ἄνδρες διακρίνονται στὶς δυσκολίες, ὅπως οἱ στρατιῶτες στὸν πόλεμο.

ιθ. Ἄν πέφτει ὁ ἄντρας, τότε πέφτει μόνο ὁ ἄντρας. Ἄν ὅμως πέφτει ἡ γυναῖκα, τότε πέφτει ὁλόκληρος λαός.

(Πεσταλότσι)

κ. Ἄντρα μου, βοήθειά μου καὶ σκέπη καὶ χαρὰ μου.

Ἐπιμέλεια:

Ἀθανάσιος Ἰ. Ἀναστόπουλος

Ἀνδρέα Θεοδώρου
Ὁμοτ. Καθηγ. Πανεπιστημίου
Η ΜΕΓΑΛΗ ΔΟΞΟΛΟΓΙΑ
Θεολογικὸ σχόλιο

Ἡ «Δοξολογία», ὕμνος στὸν Τριαδικὸ Θεό, ποὺ ψάλλεται στὸ τέλος τοῦ Ὁρθρου καὶ σὲ ἄλλες Ἀκολουθίες καὶ περιστάσεις, εἶναι ἰδιαίτερα γνωστὴ καὶ ἀγαπητὴ ἀπὸ τοὺς χριστιανούς. Ἐμβάθυνση στὸ πνευματικὸ νόημα τῆς Δοξολογίας ἀποτελεῖ τὸ περιεχόμενο τοῦ μικροῦ αὐτοῦ βιβλίου, μὲ τὴν κατὰ στίχο ἐρμηνεία καὶ τὸ σχόλιασμά του.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Πού πάμε;

Ο ύπουργος Έθνικης Αμύνης έδηλωση πρόσφατα ότι τὸ 12% τῶν στρατιωτῶν ἔχουν δοκιμάσει ναρκωτικά στὸ στρατό. Καί... δικαιολόγησε τὸ φαινόμενο αὐτό, ὡς ἐξῆς: «Ὅταν ἔχεις νέα παιδιὰ 18-21 ἐτῶν ἐπὶ 10 μῆνες στὰ σύνορα, νὰ κάνουν πολὺωρες βάρδιες, 2-3 φορές τὴν ἡμέρα..., τότε σκέπτονται διεξόδους φυγῆς ἀπὸ τὴ σκληρὴ καθημερινὴ πραγματικότητα». Κύρια αἰτία τῆς χρήσεως τῶν ναρκωτικῶν στὸ στρατό, εἶπε, εἶναι οἱ δυσμενεῖς συνθήκες διαβιώσεως τῶν στρατευμένων, τίς ὁποῖες θὰ προσπαθήσουμε ἀσφαλῶς νὰ βελτιώσουμε. Μποροῦμε ὁμως νὰ παρατηρήσουμε σ' αὐτά, ὅτι παλαιότερα οἱ συνθήκες διαβιώσεως στὸ στρατό ἦταν πιὸ δύσκολες. Καὶ ὁμως κανεὶς δὲν ἔκανε χρῆση ναρκωτικῶν. Σὲ ἄλλη ἔρευνα ποὺ δημοσιεύθηκε σὲ πρωτὴν ἐφημερίδα τῶν Ἀθηνῶν ἀναφέρεται ὅτι τὸ 23% τῶν νεοσυλλέκτων ἔχουν δοκιμάσει ναρκωτικά, ἐνῶ τὸ 12% τὰ μαθαίνουν στὸ στρατό! Σύμφωνα μὲ τὴ στατιστικὴ αὐτή, ἀπὸ τοὺς χρήστες ναρκωτικῶν τὸ 50% εἶναι ἀπόφοιτοι Λυκείου, 22% εἶναι ἀπόφοιτοι Γυμνασίου, 3% ἀπόφοιτοι Δημοτικοῦ Σχολείου καὶ 3% ἀγράμματοι.

Ἡ στατιστικὴ αὐτὴ μᾶς ἐνημερώνει γιὰ τὰ... «εὐεργετικά» ἀποτελέσματα τῆς παιδείας μας.

Ἡ Εὐρώπη γονατίζει στὸν Ἄθω!

«Συνεχίστε καὶ ζητήστε μου ὅ,τι θέλετε. Ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ πολλὰ ἄλλα αὐτὸ τὸ ἔργο. Εἶναι μοναδικὸ διαβατήριο γιὰ τὸν Ἑλληνισμό τὸ Ὅρος. Ἀνοίγει τίς καρδιὲς ὅλου τοῦ κόσμου». Τὰ λόγια αὐτὰ ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς Ἀγιορεῖτες Πατέρες ὁ πρωθυπουργὸς κ. Κων. Σημίτης. Παράλληλα ὁ Αὐστριακὸς πρωθυπουργὸς —προεδρεύων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, τὴν περίοδο αὐτὴ— Βίκτωρ Κλάιμε δήλωσε εὐρισκόμενος στὴν Ἀθήνα: «Ἐὰν παραμείνουμε μόνο στὸ πλαίσιο μιᾶς οἰκονομικῆς ἔνωσης καὶ ξεχάσουμε τὸν ἄνθρωπο, θὰ ἀποτύχουμε». Ἡ δήλωσή του ἦρθε ὡς ἀπάντηση στὴν προτροπὴ Μοναχῶν νὰ δώσει ἀγῶνα ὥστε νὰ ἀναδειχθοῦν οἱ ἄνθρωπινες Ἀξίες στὴν Εὐρώπη. Ἀξιόσημώτο μάλιστα εἶναι ὅτι ὁ κ. Κλάιμε ἔμεινε ἔκθαμβος καὶ ἐκστατικὸς ἀπὸ τὴν ὅλη ἀγιορεϊτικὴ ἀτιμόσφαιρα. Μπροστὰ μάλιστα στὴν θαυματουργὴ Εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Πορταϊτισσας, στὴν Ἱε-

ρὰ Μονὴ Ἰβήρων, ἔνωσε τὴν ἀνάγκη τῆς προσευχῆς, γεγονὸς ποὺ σεβάστηκαν οἱ συνοδοὶ του καὶ τὸν ἄφησαν μόνο του γιὰ μερικὰ λεπτά...

Ἐφημεριακά, ὄχι ὁμως ἐφήμερα!

Ὁ ρέκτης προϊστάμενος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου Κεραταινίου Ἀρχιμανδρίτης Πολυκαρπὸς Δημητριάδης ἔχει στὸ ἐνεργητικὸ του σημερινὸ πολυεπίπεδο πνευματικὸ ἔργο. Ἀρχὲς Σεπτεμβρίου, ὅπως διαβάσαμε σ' ἐγκριτὴ ἐφημερίδα, οἱ κάτοικοι τοῦ Κεραταινίου εἶχαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀπολαύσουν τὴν συναυλία τῆς χορωδίας τῆς Βαυαρίας «Τζόζεφ Χάας» ποὺ μετακλήθηκε εἰδικὰ στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἀγίου Γεωργίου Κεραταινίου. Ἡ ἐκδήλωση ἔγινε στὸ Πνευματικὸ Κέντρο τοῦ Ναοῦ σὲ μιὰ κατάμεστη τεράστια αἶθουσα.

Ὁ Ἅγιος Γεώργιος Κεραταινίου ἔχει ἐπίσης καὶ μιὰ πολυμελὴ χορωδία καὶ ὀρχήστρα τῆς ὁποίας ἡ φήμη ἔχει ξεπεράσει τὰ ὅρια τῆς πατρίδας μας. Πρὶν ἀπὸ δύο-τρία χρόνια εἶχε κληθεῖ νὰ δώσει παραστάσεις στὴ Ρωσία, ὅπου ἐντυπωσίασε τοὺς ἀκροατές της. Μὲ τὴν ἐμπνευση καὶ πρωτοβουλία τοῦ π. Πολυκαρποῦ ὁ Ἱερὸς Ναὸς τοῦ Ἀγίου Γεωργίου ἀναπτύσσει πολὺέδρη δραστηριότητα. Εὐχόμεστε στὸν προϊστάμενο τοῦ Ναοῦ καὶ στοὺς ἐκλεκτοὺς συνεργάτες του νὰ ἔχουν πάντα τέτοιες ἐπιτυχεῖς ἐκδηλώσεις, πρὸς δόξαν Θεοῦ.

Μ. Μελ.

Ἀρχιμ. Συμεὼν Κούτσα

ΚΗΡΥΞΑΤΕ

Ὁμιλίες στὰ Εὐαγγέλια τῶν Κυριακῶν

Τὰ κείμενα τῆς «Φωνῆς Κυρίου» ἔτους 1996 ἔτυχαν θερμῆς ὑποδοχῆς ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες της. Διότι ὁ συντάκτης τους ἀρχιμ. π. Συμεὼν ἐπέτυχε νὰ μιλήσει μ' ἓναν ἀμεσότερο καὶ ἀπλούστερο τρόπο, ἀνέδειξε κεφαλαιώδεις ἀλήθειες τῆς χριστιανικῆς πίστεως, προσέγγισε βασικὲς πτυχές τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς καὶ φώτισε μὲ τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου φλέγοντα προβλήματα τοῦ καθημερινοῦ βίου. Στὸν καλαίσθητο αὐτὸ τόμο βρῖσκονται συγκεντρωμένα 52 κηρύγματα σὲ ἀντίστοιχες εὐαγγελικὲς περικοπές. Τὸ ἐξώφυλλο κοσμεῖ ὡραιότατη ψηφιδωτὴ εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.